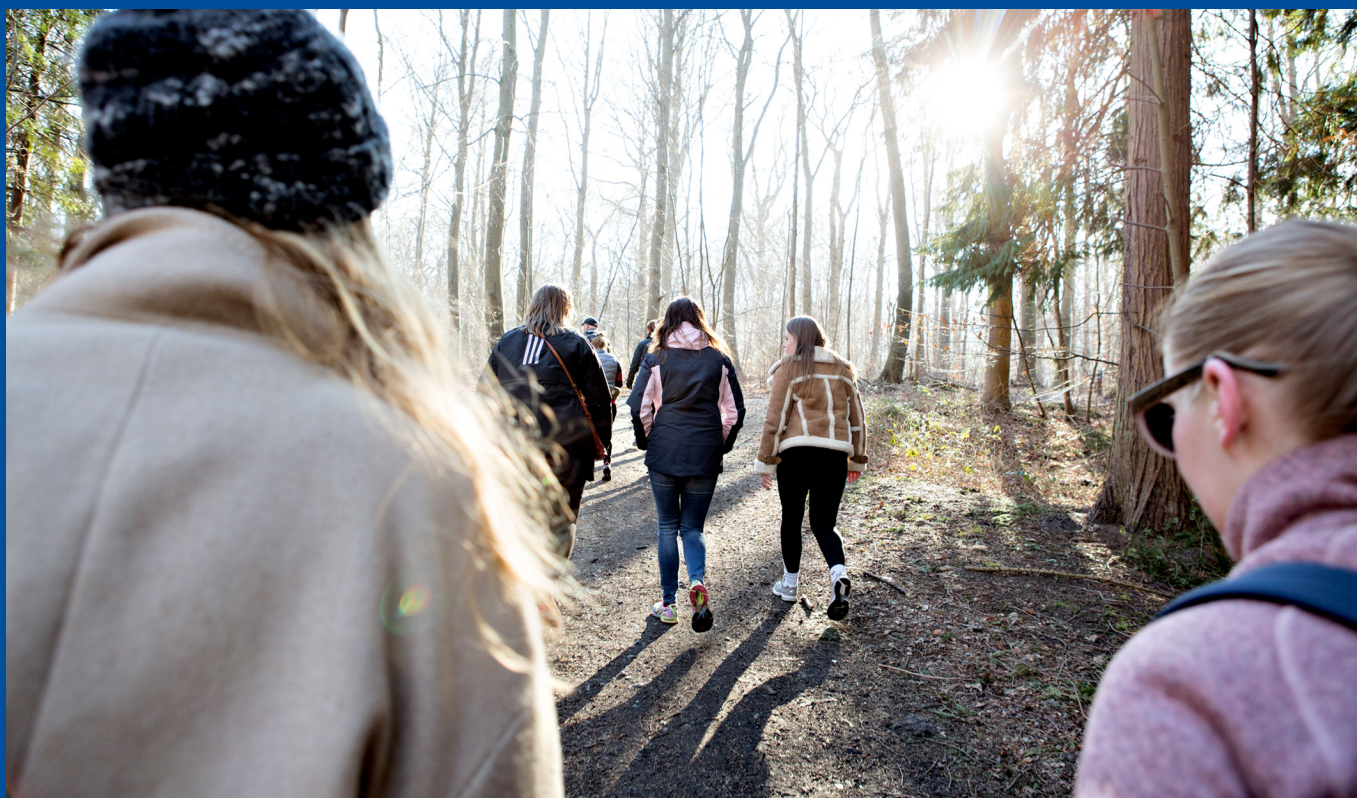

Det tidlige voksenliv for unge med anbringelseserfaring

Analyser på forløbsundersøgelse blandt unge født i 1995

*Det tidlige voksenliv for unge med anbringelseserfaring
– Analyser på forløbsundersøgelse blandt unge født i 1995*

© VIVE og forfatterne, 2026

e-ISBN: 978-87-7582-575-2

Modelfoto: Mathilde Bech/VIVE

Projekt: 303050

Finansiering: Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Hvordan ser livet ud som 25-årig for unge, der igennem barn- og ungdommen har været anbragt uden for hjemmet? I aftaleteksten for reformen *Børnene Først*, der blev indgået som en bred politisk aftale i maj 2021, formuleres følgende: *"Når vi som samfund først har taget ansvaret for et barn eller en ung, må vi ikke give op eller give slip, før den unge er godt undervejs ind i voksenlivet."*

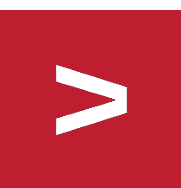
I denne undersøgelse dykker vi ned i, hvordan det tidligere voksenliv har udfoldet sig for 25-årige med anbringelseserfaring, når vi sammenligner med deres jævnaldrende. Desuden kigger vi nærmere på, hvilke forskelle der eksisterer blandt 25-årige, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet.

Projektet er gennemført i regi af Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv.

Rapporten er forfattet af senioranalytiker Pernille Højgaard Lysdahl, senioranalytiker Hanne Louise Søgaard Jensen samt seniorforsker Mette Lausten. To eksterne reviewere har bidraget til kvalitetssikring af rapporten, som også har været til kommentering hos videnscenterets samarbejdspartnere. Tak for gode kommentarer og bidrag.

God læselyst!

Carsten Strømbæk Pedersen
Forsknings- og analysechef
for VIVE Uddannelse, Børn og Unge

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	5
Afrapportering	11
1 Indledning	12
1.1 Formål og undersøgelsesspørgsmål	12
1.2 Læsevejledning	15
2 Uddannelse og beskæftigelse	16
2.1 Uddannelsessituation som 25-årig	16
2.2 Beskæftigelsesstatus som 25-årig	19
2.3 Faktorer med betydning for uddannelse og beskæftigelse som 25-årig	22
3 Bolig og økonomi	28
3.1 Boligsituation	28
3.2 Økonomiske bekymringer	31
3.3 Faktorer med betydning for de unges syn på deres økonomi	33
4 Familie og relationer	35
4.1 Relationer og netværk	35
4.2 Nuværende og fremtidig familiesituation	38
5 Syn på livet og fremtiden	41
5.1 Faktorer med betydning for syn på fremtiden	43
6 Forskelle imellem de 25-årige med anbringelseserfaring	46
6.1 Fire forskellige grupper	47
6.2 Forskellige veje gennem livet i de fire grupper	50
Litteratur	56
Bilag 1 Data og metode	58
Bilag 2 Supplerende figur	66

Hovedresultater

"Når vi som samfund først har taget ansvaret for et barn eller en ung, må vi ikke give op eller give slip, før den unge er godt undervejs ind i voksenlivet." Sådan formuleres statens ansvar over for borgere med anbringelseserfaring i aftaleteksten for reformen *Børnene Først*, der blev indgået som en bred politisk aftale i maj 2021.

Denne undersøgelse belyser, hvordan det tidlige voksenliv former sig for 25-årige med anbringelseserfaring på en række centrale områder som *uddannelse, beskæftigelse, økonomi, relationer, samfundstilknytning og fremtidsperspektiver* sammenlignet med deres jævnaldrende uden anbringelseserfaring.

Fakta om undersøgelsen

Undersøgelsen er baseret på 4.152 besvarelser fra den syvende dataindsamling af VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995. Data er indsamlet i 2021, hvor de unge er fyldt 25 år.

Blandt de unge i forløbsundersøgelsen har 848 været anbragt uden for hjemmet, mens 3.304 ikke har været anbragt.

Rapporten giver derudover et indblik i de betydelige forskelle, der eksisterer blandt 25-årige med anbringelseserfaring. Gruppen er langt fra homogen, og de unge befinder sig meget forskellige steder i livet. Det er velkendt, at nogle personer med en udsat opvækst bryder med deres udgangspunkt og bliver såkaldte mønsterbrydere, mens andre ikke gør. Hvad der ligger til grund for disse forskelle, er imidlertid fortsat underbe-
lyst.

I rapporten undersøger vi derfor, hvilke forskelle der eksisterer blandt 25-årige, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, og hvilke faktorer der kan bidrage til at forklare disse forskelle. Vi ser nærmere på udvalgte områder, som har en central betydning for tilværelsen som ung voksen: *uddannelse, beskæftigelse, økonomi, relationer, samfundstilknytning og fremtidsperspektiver*.

Analysen peger på, at især *anbringelsernes karakter* og de unges *opvækstvilkår* har en sammenhæng med, om unge med anbringelseserfaring ender i en mere eller mindre udsat position som unge voksne.

Projektet er gennemført i regi af Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv, og rapporten er udarbejdet på baggrund af VIVEs børneforløbsundersøgelse blandt børn født i 1995. Forløbsundersøgelsen er en gentagen undersøgelse, som omfatter alle børn fra årgang 1995, der på et tidspunkt i barndommen har været anbragt uden for hjemmet, samt en stor stikprøve af jævnaldrende, der ikke har været anbragt. Undersøgelsen muliggør dermed sammenligninger mellem 25-årige med anbringelseserfaring og jævnaldrende uden anbringelseserfaring.

25-årige med anbringelseserfaring klarer sig generelt dårligere end deres jævnaldrende

Flere unge, der har været anbragt, står uden uddannelse og job som 25-årige sammenlignet med jævnaldrende unge

I en alder af 25 år har langt størstedelen af de unge i Danmark gennemført grundskolen, afsluttet en ungdomsuddannelse eller erhvervsuddannelse, og nogle har afsluttet en videregående uddannelse eller er i gang med den. Der tegner sig dog et anderledes billede for 25-årige med anbringelseserfaring. Sammenlignet med øvrige 25-årige, har en relativt stor gruppe af de unge med anbringelseserfaring ikke gennemført anden uddannelse end grundskolen, ligesom en relativt stor gruppe også befinder sig i NEET-gruppen¹ og dermed uden for både beskæftigelse og uddannelse som 25-årige.

En tidligere anbringelse hænger altså sammen med en øget sandsynlighed for, at de unge ikke har bevæget sig videre i uddannelsessystemet efter grundskolen, samt at den unge står uden for både beskæftigelse og uddannelse som 25-årig. Forhold som psykiatriske diagnoser og kriminalitet er ligeledes forbundet med en større sandsynlighed for, at de unge ikke har anden uddannelse end grundskolen, mens forhold som psykiatriske diagnoser og lavt uddannelsesniveau øger sandsynligheden for, at de unge befinder sig i NEET-gruppen og derfor hverken er i uddannelse eller beskæftigelse som 25-årige. Det skal dog understreges, at der er tale om korrelationer og ikke kausale effekter.

Unge med anbringelseserfaring har en stabil boligsituation som 25-årige, men har tidligere oplevet en mere usikker boligsituation sammenlignet med jævnaldrende

Undersøgelsen peger på, at unge med anbringelseserfaring ikke står i en mere usikker boligsituation som 25-årige sammenlignet med deres jævnaldrende. Langt størstedelen af de 25-årige unge bor enten sammen med en partner eller alene i hus eller lejlighed. En større andel af de unge, der har været anbragt, bor alene, mens en større andel af deres jævnaldrende bor sammen med en partner. Kun en lille gruppe af de 25-årige – uanset anbringelseserfaring – angiver, at de står uden bolig, og her er der ikke forskel mellem unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, og unge, der ikke har.

Unge, der har været anbragt, har dog tidligere oplevet en væsentlig mere usikker boligsituation. En større andel af unge med anbringelseserfaring har haft perioder,

¹ Unge, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, indgår i gruppen, vi betegner som NEET-gruppen. NEET står for 'Not in Employment, Education or Training'.

hvor de ikke har haft et sted at bo og fx har måttet søge husly hos venner og bekendte, end deres jævnaldrende. Forskellen mellem unge med og uden anbringelseserfaring gør sig særligt gældende, når det gælder længere perioder uden bolig.

Bekymringer om økonomien fylder i højere grad hos unge med anbringelseserfaring

Den økonomiske situation opleves som mere usikker for 25-årige med anbringelseserfaring sammenlignet med unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet. Næsten halvdelen af de unge med anbringelseserfaring er ofte eller altid bekymret for deres økonomi som 25-årige, og næsten halvdelen har oplevet at mangle penge til indkøb af nødvendige dagligvarer. Blandt unge, der ikke tidligere har været anbragt uden for hjemmet, er det derimod hver anden, der sjældent eller aldrig er bekymret for sin økonomi, og langt størstedelen har aldrig oplevet at mangle penge til at købe nødvendige fødevarer.

En tidligere anbringelse hænger altså sammen med en øget sandsynlighed for, at den unge har bekymringer om sin økonomi som 25-årig. Det samme gør forhold som psykiatriske diagnoser, kriminalitet og manglende tilknytning til arbejdsmarkedet. Modsat mindsker et højere uddannelsesniveau end grundskolen bekymringer om økonomien.

Unge med anbringelseserfaring står som 25-årige med et mere spinkelt netværk og mindre kontakt til forældre, mens familiesituationen er stabil

Unge med anbringelseserfaring har ikke i lige så høj grad kontakt med deres forældre som 25-årige sammenlignet med deres jævnaldrende. Dette gælder både for deres biologiske mor og far. Særligt kontakten med den unges biologiske far er væsentligt ringere sammenlignet med øvrige unge. En større andel af unge med anbringelseserfaring har ligeledes en mor eller en far, der ikke lever mere. Endvidere har unge med anbringelseserfaring oftere et mindre vennenetværk sammenlignet med deres jævnaldrende.

Unge med anbringelseserfaring har dermed betydeligt mindre kontakt med deres forældre og færre nære venner som 25-årige. Undersøgelsen peger dermed på, at unge, der tidligere har været anbragt, oplever at have et mindre socialt netværk og svagere familiære relationer.

En tidligere anbringelse ser ikke ud til at påvirke de unges egen familiesituation som 25-årige. Familiesituationen for unge, der tidligere har været anbragt, adskiller sig ikke fra deres jævnaldrende. Tæt på to tredjedele af de unge har enten en kæreste, er i et fast parforhold eller er gift, uanset om de tidligere har været anbragt.

Sammenlignet med deres jævnaldrende ses en lidt større andel af unge med anbringelseserfaring, som ikke ønsker at stifte familie med børn. For dem, der derimod ønsker at få børn, ses en tendens til, at de unge med anbringelseserfaring får børn i en yngre alder.

Unge med anbringelseserfaring kæmper længere for at komme tilbage til deres normale liv, når noget går galt, og føler sig oftere uden for samfundet

Unge livssituation kan have betydning for deres muligheder for at komme tilbage til deres normale liv, hvis de i perioder oplever udfordringer, samt for hvordan de ser deres egen tilknytning til samfundet. Summen af deres livsvilkår og deres syn på egne muligheder er med til at forme deres forventninger til fremtiden. Unge med anbringelseserfaring oplever i højere grad end deres jævnaldrende, at det tager lang tid at komme tilbage til et normalt liv, når noget går galt. Samtidig føler en større andel sig sat uden for samfundet.

En overvægt af de unge ser positivt på deres fremtid, uanset anbringelseserfaring. Der er dog fortsat en skævhed i de unges syn på fremtiden. Selvom størstedelen i begge grupper er optimistiske omkring deres fremtid, er der fortsat en større andel af unge uden anbringelseserfaring, som er optimistiske, når vi sammenligner med unge med anbringelseserfaring. Undersøgelsen peger dermed på, at der fortsat er nogle forhold hos unge med anbringelseserfaring, som udfordrer de unge i at se optimistisk på fremtiden.

Fire grupper af unge med anbringelseserfaring

Selvom der kan identificeres nogle gennemsnitlige forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og unge uden anbringelseserfaring, er unge med anbringelseserfaring ikke en homogen gruppe, men består snarere af en række underliggende grupper med forskellige ressourcer, udfordringer og behov for støtte i livet.

På baggrund af en latent klasseanalyse – en statistisk metode, der anvendes til at identificere grupper inden for en population – finder vi **fire forskellige grupper** blandt de 25-årige med anbringelseserfaring. De fire grupper udgør et datadrevet bud på, hvilke underliggende grupper eller idealtyper der eksisterer blandt unge med anbringelseserfaring.

Fire grupper af 25-årige med anbringelseserfaring

Kilde: VIVE.

Den latente klasseanalyse identificerer én ressourcestærk gruppe og tre forskellige grupper i udsatte positioner. Det er her interessant at fremhæve, at blandt de unge med anbringelseserfaring udgør de mest ressourcestærke, som står et godt sted i livet som 25-årige, en relativt stor del. Der er således en større gruppe, som på tværs af forskellige parametre har det godt og klarer sig godt i livet som 25-årige. Denne relativt store gruppe af ressourcestærke unge med anbringelseserfaring er et vigtigt budskab fra denne analyse, da analyser af unge med anbringelseserfaring oftest fokuserer på udsathed.² Det er dog vigtigt at notere, at den ressourcestærke gruppe særligt skal ses som ressourcestærk relativt til de øvrige tre grupper.

Der er dog også tre grupper af unge med anbringelseserfaring, som på forskellige måder står i udsatte positioner i livet. Derfor har vi i rapporten undersøgt, hvilke parametre der adskiller dem, der ender i den mere ressourcestærke gruppe, fra dem,

² En bortfaldsanalyse af undersøgelsens population viser dog, at de mest ressourcestærke 25-årige med anbringelseserfaring i højere grad har deltaget i undersøgelsen, hvorfor andelen af 25-årige med anbringelseserfaring med flest ressourcer kan være overvurderet i forhold til den reelle andel. Resultaterne i undersøgelsen bør derfor læses med dette in mente.

der ender i de tre grupper i udsatte positioner. Følgende kendetegner i højere grad de mest **ressourcestærke** unge:

- De er anbragt tidligt i livet
- De er anbragt i plejefamilie
- De er anbragt på baggrund af få årsager
- De har bestået dansk og matematik i 9. klasse
- De er ikke dømt for kriminalitet
- De er ikke diagnosticeret med en psykiatrisk diagnose
- De er ikke barn af forældre, der selv har været anbragt.

Der er dog også forskelle på tværs af de tre grupper i udsatte positioner. Mens gruppen af unge i en socialt udsat position kun er signifikant forskellige fra den ressourcestærke gruppe, når vi kigger på andelen, der er anbragt tidligt i livet, har bestået dansk og matematik og har en psykiatrisk diagnose, er unge i en både socialt og økonomisk udsat position forskellige fra de ressourcestærke på alle ovenstående parametre. De unge i en økonomisk udsat position adskiller sig signifikant fra de ressourcestærke på alle de undersøgte parametre med undtagelse af andelen, der er børn af forældre, der selv har været anbragt uden for hjemmet.

Konklusion

Rapporten viser, at 25-årige med anbringelseserfaring generelt befinder sig i mere udsatte positioner end deres jævnaldrende. Dette gælder på tværs af en række centrale livsområder, herunder *uddannelsesniveau, beskæftigelsesstatus, økonomi, familie, relationer, samfundstilknytning* samt *syn på fremtiden*.

Resultaterne peger samtidig på betydelige forskelle inden for gruppen af 25-årige med anbringelseserfaring. Mens en relativt stor andel befinder sig i en ressourcestærk position som 25-årige, står omkring to tredjedele i en socialt og/eller økonomisk udsat position på dette tidspunkt i livet. Undersøgelsen indikerer, at disse forskelle primært kan knyttes til variationer i *anbringelsernes karakter* og de unges *opvækstvilkår*, idet der her ses de største forskelle mellem den ressourcestærke gruppe og de tre øvrige grupper. Det skal dog understreges, at der er tale om korrelationer og ikke kausale effektanalyser. Fremtidig forskning bør derfor søge at gennemføre egentlige effektstudier samt kvalitative studier, der kan bidrage til en dybere forståelse af, hvorfor og hvordan nogle unge med anbringelseserfaring bryder ud af et udsat mønster, mens andre ikke gør.

> Afrapportering

1 Indledning

I maj 2021 blev der indgået en bred politisk aftale om reformen *Børnene Først*. Et af reformens syv centrale temaer er at støtte børn og unge i udsatte positioner i at komme "godt ind i voksenlivet". I aftaleteksten fremgår det, at: "Vi [skal] sikre, at vi som samfund lever op til vores oprindelige og helt grundlæggende intention bag anbringelsen: At skabe forudsætningerne for et godt liv for barnet trods social uretfærdighed fra start."

Tidligere forskning viser, at unge voksne, som har været anbragt uden for hjemmet i barndommen eller ungdommen, har langt større risiko end unge voksne generelt for at stå uden bolig, uddannelse og beskæftigelse, afhængighed af offentlig forsørgelse samt udfordringer relateret til fysisk og mental sundhed, kriminalitet og hjemløshed (Courtney & Dworsky, 2006; Gypen m.fl., 2017; Kääriälä & Hiilamo, 2017).

Forskningen peger desuden på, at unge med anbringelseserfaring ofte har en mere kompleks overgang til voksenlivet end deres jævnaldrende. Denne kompleksitet skal ses som et resultat af både personlige styrker, de udfordringer, de har været ude for både før og under anbringelsen, den støtte, de har modtaget, samt de udfordringer, de står over for i overgangen til selvforsørgelse (Cameron m.fl., 2018; Kääriälä & Hiilamo, 2017; Brännström m.fl., 2020).

På tværs af lande er det således velkendt, at unge med anbringelseserfaring står over for større udfordringer i overgangen til voksenlivet end deres jævnaldrende. Formålet med denne rapport er derfor ikke at afdække, *om* der er forskelle, men derimod at belyse, *hvor store* disse forskelle er i en dansk kontekst, og i hvilken grad 25-årige med anbringelseserfaring i Danmark kan siges at være kommet godt ind i voksenlivet – i lyset af statens forpligtelse om dette.

1.1 Formål og undersøgelsesspørgsmål

Formålet med denne undersøgelse er at afdække, hvilke potentielle langsigtede konsekvenser det kan have for unge voksne at have været anbragt uden for hjemmet i løbet af barn- og ungdommen. Vi undersøger, hvor unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, er i livet som 25-årige, når vi samtidig sammenligner med deres jævnaldrende, der ikke har været anbragt i løbet af deres barn- og ungdom. Vi ser nærmere på udvalgte områder, som har en central betydning for tilværelsen som ung voksen: *uddannelse, beskæftigelse, økonomi, relationer, samfundstilknytning og fremtidsperspektiver*. I forlængelse heraf undersøger vi, hvilken

betydning en tidligere anbringelse og øvrige forhold har for, om de unge befinder sig i forskellige livssituationer.

Derudover dykker vi dybere ned i gruppen af unge, der tidligere har været anbragt. Vi afdækker, hvilke forskelle og nuancer der er blandt den samlede gruppe af de 25-årige unge, som tidligere har været anbragt uden for hjemmet.

I Boks 1.1 skitseres undersøgelsens samlede undersøgelsesspørgsmål.

Boks 1.1 Undersøgelsesspørgsmål

- Hvordan står unge, der tidligere har været anbragt, som 25-årige i forhold til uddannelse, beskæftigelse, bolig og økonomi, familie og relationer samt generel samfundstilknytning og fremtidsudsigter sammenlignet med jævnaldrende unge, der ikke har været anbragt?
- Hvilken betydning har anbringelseserfaring samt andre forhold for, at de unges liv ser ud, som det gør, som 25-årige?
- Hvilke forskelle og nuancer findes der blandt gruppen af 25-årige unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet?

Formålet med undersøgelsen er dermed tredelt. Først sammenligner vi unge, der tidligere har været anbragt, med jævnaldrende unge, der ikke tidligere har været anbragt uden for hjemmet. Dette gør vi for at undersøge, **i hvilken grad** unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, adskiller sig fra de øvrige unge, der i gennem barn- og ungdom har haft andre vilkår. Her belyser vi ligeledes **omfanget** af de udfordringer, vi ved, unge, der tidligere har været anbragt, har, når vi sammenligner med deres jævnaldrende. Dernæst afdækker vi, hvilken betydning anbringelseserfaring har for, om de unge befinder sig i de mere udsatte positioner som 25-årige. Sidst afdækker vi de forskelle og nuancer, der er blandt gruppen af 25-årige unge, som tidligere har været anbragt uden for hjemmet.

Datagrundlag

Undersøgelsen er baseret på VIVEs forløbsundersøgelse af unge født i 1995, også kaldet for Årgang 95-undersøgelsen³. Årgang 95-undersøgelsen består samlet af tre delpopulationer, som alle udgør en stikprøve af den samlede population af danskere født i 1995:

- **BFU** (børn med etnisk dansk baggrund)
- **EFU** (børn med etnisk minoritetsbaggrund)
- **AFU** (børn, som har været anbragt uden for hjemmet).

I undersøgelsen anvendes samtlige tre delpopulationer. Delpopulationen i AFU-undersøgelsen udgør populationen af unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, mens de to delpopulationer i BFU- og EFU-undersøgelserne udgør én samlet population af unge, der ikke tidligere har været anbragt uden for hjemmet.

Dertil beriges forløbsundersøgelsens data med registerdata fra Danmarks Statistik. Vi har fra disse registre anvendt viden om de unges uddannelsesniveau, de unges uddannelses- og beskæftigelsessituation samt socioøkonomiske forhold omkring den unge og den unges forældre.

Repræsentativitet

De tre delpopulationer, som samlet udgør Årgang 95-undersøgelsen, repræsenterer ikke et tilfældigt udsnit af 1995-årgangen. Den ene delpopulation, som udgøres af unge med anbringelseserfaring, består af den fulde population af unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, mens den anden delpopulation af øvrige unge udgør en repræsentativt udvalgt stikprøve. Erfaringer viser, at det kan være mere udfordrende at få unge i udsatte positioner til at deltage i denne type undersøgelser, hvorfor det er relevant at tage et forbehold for, hvilke unge der i sidste ende reelt har deltaget. Dette har vi undersøgt i en bortfaldsanalyse, der undersøger, hvem der har og ikke har svaret på undersøgelsens spørgeskema. Se Bilag 1.

Samlet viser bortfaldsanalysen, at de unge med anbringelseserfaring, som har besvaret spørgeskemaet, da de var 25 år, socioøkonomisk har flere ressourcer end de unge, der ikke har deltaget i undersøgelsen. Det viser dermed, at der er en skævhed i vores analysepopulation for denne undersøgelse. Denne skævhed i undersøgelsen giver os i højere grad et billede af, hvordan det ser ud for de unge med anbringelseserfaring, der har flest ressourcer, hvilket der skal tages forbehold for, når undersøgelsens resultater læses og fortolkes. Undersøgelsens fund er derfor konservative, og andelen af 25-årige med anbringelseserfaring med flest ressourcer kan heraf være overvurderet i forhold til den reelle andel. Undersøgelsen skal derfor læses med dette forbehold.

³ Se Bilag 1 for en mere dybdegående gennemgang af undersøgelsens datagrundlag.

1.2 Læsevejledning

Kapitel 2 sætter lys på, hvor de unge med anbringelseserfaring befinder sig i livet som 25-årige i relation til uddannelse og beskæftigelse sammenlignet med unge, der ikke tidligere har været anbragt uden for hjemmet. Vi starter med at belyse de unges nuværende uddannelsesniveau, hvorefter vi fokuserer på de unges tilknytning til arbejdsmarkedet som 25-årige. Dernæst undersøger vi i kapitel 3 de unges bolig-situation samt deres økonomiske situation, mens vi i kapitel 4 belyser de unges fa-milierelationer og venskabelige relationer. Endelig kigger vi på de unges syn på fremtiden og tilknytningen til samfundet i kapitel 5. I kapitel 6 ser vi nærmere på forskelle og nuancer imellem den samlede gruppe af 25-årige unge, som tidligere har været anbragt uden for hjemmet.

2 Uddannelse og beskæftigelse

Vi ved fra tidligere undersøgelser, at unge, der har været anbragt uden for hjemmet, har en anderledes og mere udfordrende vej igennem skolegangen end jævnaldrende unge (se eksempelvis Kääriälä m.fl. (2018)). Unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, har en sværere skolestart, starter deres skolegang senere og klarer sig generelt dårligere igennem uddannelsessystemet sammenlignet med deres jævnaldrende, som ikke tidligere har været anbragt uden for hjemmet.

En markant lavere andel af unge med anbringelseserfaring afsluttede grundskolen med en afgangsprøve i 9. eller 10. klasse, når vi sammenligner med øvrige unge (Lausten m.fl., 2020). Grundskolens afgangsprøve er en vigtig forudsætning for at fortsætte videre i en ungdomsuddannelse eller en erhvervsuddannelse. Det har derfor stor betydning for de unges fremtidige livsbaner, hvordan de klarer sig igennem skolegangen, og hvorvidt de har afsluttet grundskolen eller ej. En uafsluttet grundskole uden en afgangsprøve besværliggør ikke kun den unges fremtidige uddannelsesmuligheder, men ligeledes de fremadrettede beskæftigelsesmuligheder for den unge.

I det følgende afsnit belyser vi derfor forskelle og ligheder i, hvor de forskellige unge i forløbsundersøgelsen er endt i uddannelsessystemet som 25-årige. Derefter belyser vi, om de i samme grad er i beskæftigelse som deres jævnaldrende. Endelig undersøger vi, om anbringelseserfaring har sammenhæng med, om de unge som 25-årige har gennemført grundskolen eller befinder sig uden for både uddannelse og beskæftigelse.

2.1 Uddannelsessituation som 25-årig

I en alder af 25 år har langt størstedelen af de unge i Danmark gennemført grundskolen, afsluttet en ungdomsuddannelse eller erhvervsuddannelse, og nogle har afsluttet en videregående uddannelse eller er i gang med den. Dette billede tegner sig dog anderledes blandt unge 25-årige, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet.

Unge med anbringelseserfaring har et lavere uddannelsesniveau som 25-årige sammenlignet med jævnaldrende unge

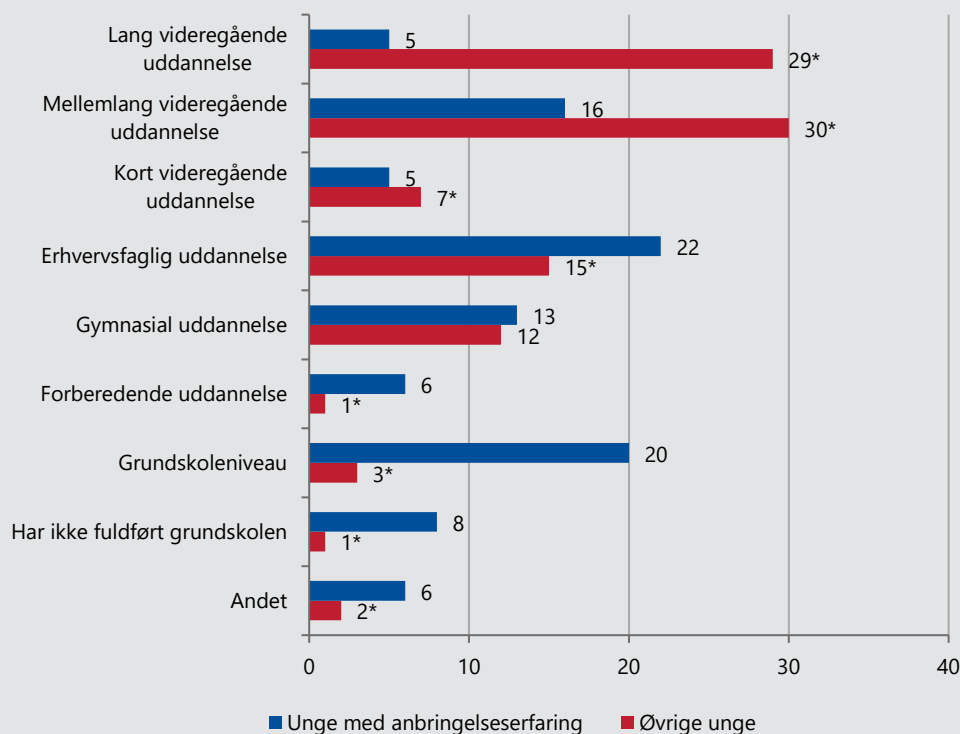
I forløbsundersøgelsen er de unge blevet bedt om at angive, hvad deres højest fuldførte uddannelse er, eller hvilken uddannelse, de er i gang med som 25-årige. Der er en markant forskel i det højest opnåede eller igangværende uddannelsesniveau som

25-årig mellem unge, der tidligere har været anbragt, og øvrige unge, når vi spørger de unge selv. Dette fremgår af Figur 2.1.

Unge, der tidligere har været anbragt, angiver generelt, at de har et lavere uddannelsesniveau, sammenlignet med jævnaldrende unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet. Særligt ser vi, at hver femte ung (20 pct.), som tidligere har været anbragt, angiver at have en grundskoleuddannelse som højest opnåede uddannelse, samtidig med at de heller ikke er i gang med en gymnasial eller erhvervsuddannelse. Det gælder kun for 3 pct. af de øvrige unge. 8 pct. af de unge, der tidligere har været anbragt, angiver samtidig, at de ikke har fuldført grundskolen, mens det gælder for 1 pct. af de øvrige unge.

Figur 2.1 Hvad er din højest opnåede uddannelse? Pct.

Hvis du er under uddannelse, skal du svare ud for den uddannelse, du er i gang med lige nu.

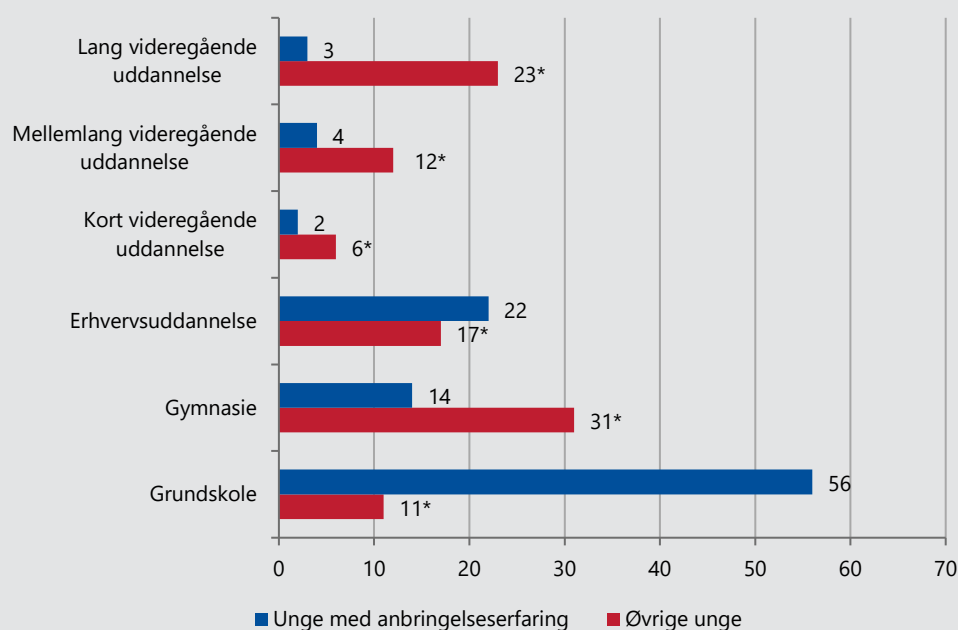
Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 835, øvrige unge: N = 3.252. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

De danske registre over de unges uddannelsesniveau bekræfter de unges svar i undersøgelsen. Vi finder i registrene ligeledes en markant forskel i det højest opnåede uddannelsesniveau som 25-årig mellem unge, der tidligere har været anbragt, og øvrige, jævnaldrende unge. Dette fremgår af Figur 2.2. Opgørelsen fra de danske registre viser, hvilket uddannelsesniveau de unge har opnået som 25-årige, mens de unge i forløbsundersøgelsen både har svaret på, hvilket uddannelsesniveau de har opnået, samt hvilken uddannelse de er i gang med.

Figur 2.2 Højest fuldførte uddannelse i 2020. Pct.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 844, øvrige unge: N = 3.293. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

56 pct. af de unge, der tidligere har været anbragt, har som 25-årig opnået en grundskoleuddannelse som højest fuldførte uddannelse. Over halvdelen af unge med anbringelseserfaring har dermed ikke færdiggjort andet end grundskolen på et tidspunkt i deres liv, hvor vi, sammenlignet med deres jævnaldrende unge, ville kunne have forventet, at de havde færdiggjort en ungdomsuddannelse eller erhvervsuddannelse. Til sammenligning gælder dette 11 pct. af de øvrige unge i undersøgelsen.

Unge uden anbringelseserfaring opnår en videregående uddannelse tidligere end unge, der har været anbragt

Som beskrevet er en afsluttet afgangsprøve i grundskolen en afgørende forudsætning for, at de unge kan komme videre i deres uddannelsesforløb. Når vi betragter andelen, der som 25-årig har gennemført en videregående uddannelse ifølge de danske registre, finder vi en markant større andel blandt unge, som ikke tidligere har været anbragt, sammenlignet med unge med anbringelseserfaring. Samlet har 41 pct. af de unge, som ikke tidligere har været anbragt, som 25-årig gennemført en videregående uddannelse (kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse). Det gælder modsat for 9 pct. af unge med anbringelseserfaring. Dette hænger formentlig til dels sammen med, at unge med anbringelseserfaring i lavere grad har gennemført grundskolen, hvilket påvirker deres muligheder for at gå videre i uddannelsessystemet.

Når vi sammenholder resultatet fra de danske registre med de unges egne svar fra forløbsundersøgelsen, peger det dog på, at flere unge med anbringelseserfaring er i gang med en videregående uddannelse som 25-årige. I Figur 2.1 har 26 pct. af de unge med anbringelseserfaring selv angivet, at de enten har eller er i gang med en videregående uddannelse, mens 9 pct. har færdiggjort en videregående uddannelse ifølge registrene. Dette resultat kunne være et udtryk for, at unge med anbringelseserfaring følger samme uddannelsesveje som unge uden anbringelseserfaring, men at det blot tager længere tid for dem at færdiggøre uddannelsen. Vi ser dog samme mønster for de jævnaldrende unge uden anbringelseserfaring, hvilket peger på, at skævheden i de unges højest fuldførte uddannelse ikke skyldes, at unge med anbringelseserfaring blot er længere tid om at færdiggøre en videregående uddannelse.

Undersøgelsen viser dermed, at unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, i markant lavere grad har opnået en videregående uddannelse som 25-årige sammenlignet med deres jævnaldrende. Så trods det positive budskab i Figur 2.2 om, at 22 pct. af unge med anbringelseserfaring har opnået en erhvervsuddannelse, hvilket er en signifikant højere andel end blandt jævnaldrende unge, er der stor skævhed i uddannelsesniveaueet som 25-årig mellem unge med anbringelseserfaring og unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet.

2.2 Beskæftigelsesstatus som 25-årig

Når de unge som 25-årige ikke er i gang med uddannelse og samtidig ikke har opnået en højere uddannelse end grundskolen eller gymnasiet, kan en potentiel forklaring være, at de har valgt at søge i beskæftigelse umiddelbart efter skolen, fx som ufaglærte.

Vi belyser i følgende afsnit, hvor stor en andel af unge, der tidligere har været anbragt, samt øvrige unge, der er i hhv. beskæftigelse, uddannelse eller står uden for begge dele som 25-årig. Unge, der hverken er i beskæftigelse eller uddannelse, indgår i det, vi betegner som NEET-gruppen (se boks til højre for nærmere beskrivelse af NEET-gruppen).

NEET-gruppen

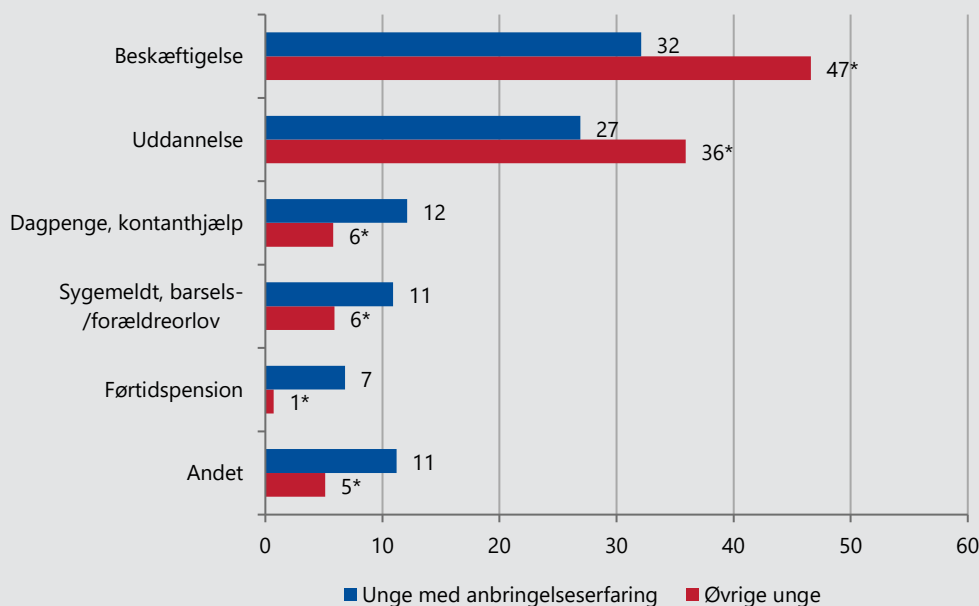
Unge, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, indgår i gruppen, vi betegner som NEET-gruppen. NEET står for 'Not in Employment, Education or Training'.

Unge med anbringelseserfaring står i dobbelt så høj grad uden for uddannelse og beskæftigelse sammenlignet med jævnaldrende

Spørger man de unge selv, Figur 2.3, angiver 41 pct. af de unge med anbringelseserfaring, at de ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse som 25-årig – med andre ord befinder disse sig i NEET-gruppen. Af disse er 12 pct. af de unge, der har været anbragt uden for hjemmet, som 25-årig enten på dagpenge eller kontanthjælp, 11 pct. er sygemeldt eller på barsels-/forældreorlov, 7 pct. på førtidspension, mens 11 pct. har angivet, at de laver andet end de nævnte kategorier.

For unge, der ikke tidligere har været anbragt, angiver kun 18 pct. at de ikke er i beskæftigelse eller uddannelse. 6 pct. er som 25-årig enten på dagpenge eller kontanthjælp, 6 pct. er sygemeldt eller på barsels-/forældreorlov, mens 1 pct. er på førtidspension. Sammenligner vi unge, der tidligere har været anbragt, med de øvrige unge i undersøgelsen, angiver mere end dobbelt så mange af de unge med anbringelseserfaring altså, at de er i NEET-gruppen og står dermed uden for både beskæftigelse og uddannelse som 25-årige.

Figur 2.3 Hvad laver du i øjeblikket? Pct.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 841, øvrige unge: N = 3.281. Beskæftigelse dækker ligeledes over selvstændig/freelance og værnepligtig. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

83 pct. af de unge uden anbringelseserfaring, angiver at de som 25-årig enten er i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse. For unge, der har været anbragt uden for hjemmet, gælder det for lidt mere end halvdelen (59 pct.). Der er dermed en forskel i andelen af unge i uddannelse eller beskæftigelse på 24 procentpoint mellem de to grupper, når de når alderen 25 år. Når vi betragter de danske registre ser vi, at 42 pct. af de unge med anbringelseserfaring befinder sig i NEET-gruppen som 25-årig (Bilagsfigur 2.1 i Bilag 2). Det svarer stort set til, hvad de unge selv angiver i forløbsundersøgelsen.

Både unge med og uden anbringelseserfaring er i højere grad i NEET-gruppen som 25-årige end da de var 18 år

Ser vi tilbage på, da de unge var 18 år, var 37 pct. af unge med anbringelseserfaring i NEET-gruppen (Lausten m.fl., 2020). Andelen af unge, der tidligere har været anbragt, og som står uden for både uddannelse og beskæftigelse, er altså steget fra de var 18 år til de er 25 år.

Vi ser dog samtidig, at dette også gælder for de jævnaldrende unge uden anbringelseserfaring. Som 18-årig var 5 pct. uden for uddannelse og beskæftigelse, hvilket gælder for 11 pct. som 25-årig. Selvom andelen af unge uden anbringelseserfaring i NEET-gruppen er markant lavere end for unge med anbringelseserfaring, så er udviklingen fra 18-årig til 25-årig stort set den samme for de to grupper. Resultaterne peger dermed ikke på, at der i den periode er sket en markant forværring for unge med anbringelseserfaring sammenlignet med deres jævnaldrende.

Ser vi bort fra dette, peger undersøgelsen dog alligevel på, at unge, der tidligere har været anbragt, fortsat oplever relativt store udfordringer med at finde en vej ind på arbejdsmarkedet i deres tidlige voksne år, sammenlignet med unge, der ikke har været anbragt tidligere.

2.3 Faktorer med betydning for uddannelse og beskæftigelse som 25-årig

I det foregående har vi belyst, at unge, der tidligere har været anbragt, har større udfordringer med at opnå samme uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet sammenlignet med unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet. Dette skyldes blandt andet, at færre unge med anbringelseserfaring er kommet videre end grundskolen og som 25-årige endnu ikke har gennemført en ungdoms- eller videregående uddannelse. Ligeledes har færre gennemført grundskolen, og har derfor haft færre muligheder for at tage en ungdoms-, erhvervs- eller videregående uddannelse. Det er altså ikke lykkedes at fastholde en større andel af de unge med anbringelseserfaring i uddannelse, og de kan derved siges at være på kanten af både uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet.

Det er forbundet med personlige såvel som samfundsøkonomiske omkostninger, når de unge hverken er i uddannelse eller beskæftigelse. Flere er på overførselsindkomster, mens deres fremtidige muligheder ikke rækker så vidt sammenlignet med andre unge, der har taget de videre skridt i uddannelsessystemet og har en tættere tilknytning til arbejdsmarkedet.

Flere studier viser, at unge, der har svært ved at opnå en ungdomsuddannelse, ofte kommer fra en udsat baggrund (Jackson & Cameron, 2012; Kääriälä & Hiilamo, 2017; Vinnerljung & Hjern, 2011; Lausten m.fl., 2020). Samtidig viser flere undersøgelser, at unge, der har været anbragt uden for hjemmet, ofte kommer fra en udsat baggrund. I foregående afsnit viser vi, at netop unge, der tidligere har været anbragt, fortsat har sværere ved at etablere sig i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet, sammenlignet med deres jævnaldrende som 25-årige. Denne udfordring kan hænge sammen med deres baggrund og de betingelser, de har oplevet for

deres opvækst som anbragt uden for hjemmet. Forskning viser, at der er en stærk sammenhæng mellem den unges sociale baggrund og valg af uddannelse (Thomson, 2016). Social baggrund dækker bl.a. over forældrenes uddannelsesbaggrund, tilknytning til beskæftigelse, sundhed samt økonomiske ressourcer i hjemmet. I et samfund som Danmark, der lægger stor vægt på lige muligheder for uddannelsesvalg, er det dermed væsentligt at undersøge, hvordan sociale baggrunds faktorer hænger sammen med dette valg, og dermed undersøge, hvilke unge der i særlig grad oplever barrierer i forhold at gennemføre grundskolen. Som nævnt sætter den unges uddannelsesvalg spor i forhold til den videre vej i beskæftigelse, hvorfor det ligeledes er relevant at undersøge, hvilke unge der i særlig grad oplever at befinde sig uden for både uddannelse og beskæftigelse. Vi vil i det følgende afsnit altså undersøge, om en anbringelse uden for hjemmet i barn- eller ungdommen i sig selv har en betydning for den unges uddannelsesvalg, eller om det i højere grad er nogle andre sociale faktorer, som kan have betydning.

I det følgende undersøger vi, om en anbringelse uden for hjemme i sig selv har betydning for: 1) om den unge kun har opnået grundskolen, og 2) om den unge befinder sig i NEET-gruppen og dermed hverken er i uddannelse eller beskæftigelse.

For at undersøge hvilken betydning en anbringelse har for, om den unge kun har opnået grundskolen, og om den unge befinder sig i NEET-gruppen, anvender vi en *trinvis regressionsstrategi*. Se boks til højre for forklaring.

Trinvis regressioner

I en trinvis regression inkluderes forklarende variable gradvist i på hinanden følgende modeller. I vores undersøgelse tilføjer vi løbende flere forklarende forhold om sociale baggrunds faktorer om hhv. den unge og den unges forældre. Det betyder, at vi laver tre på hinanden følgende modeller.

I model 1 undersøger vi kun betydningen af, at den unge tidligere har været anbragt, mens vi i model 2 og model 3 har inkluderet flere forklarende variable om sociale baggrunds faktorer for dels den unge og dels forældrene.

Det gør det muligt for os at vurdere, om de observerede sammenhænge fra tidligere modeller er robuste over for yderligere forhold, eller om de kan forklares af underliggende faktorer.

Det skal dog understreges, at der er tale om korrelationer og ikke kausale sammenhænge.

2.3.1 Uddannelse

Anbringelse øger i sig selv sandsynlighed for, at den unge som 25-årig har grundskolen som højest fuldførte uddannelse

Kigger vi kun på betydningen af, om den unge har været anbragt eller ej, ser vi, at sandsynligheden for kun at have grundskolen som højest fuldførte uddannelse er 10 gange større med en anbringelse. Der er dermed en markant større sandsynlighed for ikke at have fuldført højere uddannelse end grundskole som 25-årig, hvis man som barn har været anbragt uden for hjemmet.

Tabel 2.1 Sandsynligheden for at grundskolen er højest fuldførte uddannelse som 25-årig

	Model 1		Model 2		Model 3	
Anbringelseserfaring	10,42	***	3,52	***	2,62	***
<i>Individkarakteristika for den unge</i>						
Pige			0,68	***	0,67	***
Anden etnisk oprindelse			1,37	*	1,12	
Mindst én psykiatrisk diagnose			3,92	***	3,94	***
Har begået kriminalitet			2,70	***	2,54	***
Har ikke bestået dansk i 9. kl.			2,47	***	2,58	***
Har ikke bestået matematik i 9. kl.			3,21	***	2,91	***
<i>Forældrekarakteristika</i>						
Mors højest fuldførte udd., grundskole					1,32	*
Mor arbejdsløs					1,33	*
Mor mindst én psykiatrisk diagnose					1,17	
Mor er missing i data					1,21	
Fars højest fuldførte udd., grundskole					1,57	***
Far arbejdsløs					1,37	
Far mindst én psykiatrisk diagnose					1,14	
Far er missing i data					1,41	*
Antal observationer	4.137		4.137		4.137	
R-sq Adj.	0,175		0,320		0,330	

Note: Odds ratio, logistisk regressionsmodel; p-værdier: * p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001.

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995 samt egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

I model 2 kontrollerer vi yderligere for den unges baggrund som køn, etnicitet, psykiatriske udfordringer, kriminalitet samt karakter opnået i hhv. dansk og matematik i 9. klasse. Når vi inkluderer rækken af forklarende forhold, har en anbringelse fortsat en betydning for ikke at have højere uddannelse end grundskole som 25-årig. Betydningen er dog blevet mindre, når vi tager højde for de øvrige sociale forhold. Det viser, at en del af forklaringen af ikke at have højere uddannelse end grundskole som 25-årig ikke kun hviler på, om den unge har anbringelseserfaring, men også på øvrige forhold, som den unge kan have med i bagagen. Sandsynligheden for at grundskolen er den højest fuldførte uddannelse som 25-årig er stadig tre gange højere for unge med anbringelseserfaring sammenlignet med øvrige unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet.

Den unges uddannelsesniveau hænger også sammen med psykiatriske diagnoser, anbringelse og kriminalitet

Sandsynligheden for, at grundskolen er den højest fuldførte uddannelse som 25-årig, hvis man har været anbragt, ændres kun marginalt, hvis vi yderligere kontrollerer for forældrenes karakteristika som uddannelsesniveau, arbejdsløshed og psykiatriske diagnoser. Dette fremgår af model 3. Vi finder, at der er en sammenhæng mellem, om den unge ikke har yderligere uddannelse end grundskolen som 25-årig, og om den unge har en psykiatrisk diagnose eller har begået kriminalitet. Begge forhold øger sandsynligheden for ikke at have højere uddannelse end grundskolen. Ligeledes peger resultaterne på, at drenge har en større sandsynlighed for ikke at have højere uddannelse end grundskolen sammenlignet med piger. Vi finder derudover, at et højere uddannelsesniveau end grundskole hos forældrene har en positiv signifikant betydning for sandsynligheden for, om den unge har uddannet sig videre efter grundskolen. Resultaterne indikerer, at det kan have en positiv betydning for den unges uddannelsesniveau, hvis den unges mor eller far har en ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse.

De øvrige sammenhænge mellem den unges uddannelsesniveau og forhold omkring den unge ændres ligeledes kun marginalt, når vi tilføjer forholdene omkring den unges forældre. Det viser, at den unges anbringelseserfaring samt de sociale forhold omkring den unge har den største forklaringskraft, når vi ser på, hvad der har betydning for, hvorvidt den unge kun har opnået en grundskoleuddannelse som 25-årig.

Samlet peger resultaterne dermed på, at anbringelseserfaring i sig selv har en betydning for sandsynligheden for, at den unge ikke har opnået højere uddannelsesniveau end grundskolen som 25-årig, mens også særligt psykiatrisk diagnose samt kriminalitet spiller ind.

2.3.2 NEET-gruppen

Undersøger vi kun betydningen af, om den unge har været anbragt eller ej, ser vi, at unge med anbringelseserfaring har fem, næsten seks, gange så stor sandsynlighed for at befinde sig i NEET-gruppen som 25-årige, sammenlignet med unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet. Kontrollerer vi ikke for øvrige forhold, er der dermed en markant større sandsynlighed for ikke at være i hverken uddannelse eller beskæftigelse som 25-årig, hvis man som barn har været anbragt uden for hjemmet.

Tabel 2.2 Sandsynligheden for ikke at være i beskæftigelse eller uddannelse som 25-årig

	Model 1		Model 2		Model 3	
Anbringelseserfaring	5,76	***	1,56	***	1,40	*
<i>Individkarakteristika for den unge</i>						
Pige			1,44	***	1,42	***
Anden etnisk oprindelse			1,20		1,08	
Mindst én psykiatrisk diagnose			3,02	***	3,09	***
Har begået kriminalitet			0,89		0,88	
Har ikke bestået dansk i 9. kl.			1,43	*	1,43	*
Har ikke bestået matematik i 9. kl.			1,43	*	1,39	*
Grundskole			Ref.		Ref.	
Ungdomsuddannelse			0,18	***	0,18	***
Videregående uddannelse			0,22	***	0,24	***
<i>Forældrekarakteristika</i>						
Mors højest fuldførte udd., grundskole					1,34	*
Mor arbejdsløs					1,08	
Mor mindst én psykiatrisk diagnose					1,04	
Mor er missing i data					1,30	
Fars højest fuldførte udd., grundskole					1,03	
Far arbejdsløs					1,20	
Far mindst én psykiatrisk diagnose					0,98	
Far er missing i data					0,99	
Antal observationer	4.149		4.137		4.137	
R-sq Adj.	0,099		0,244		0,247	

Note: Odds ratio, logistisk regressionsmodel; p-værdier: * p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001.

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995 samt egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

I model 2 kontrollerer vi for den unges baggrund som køn, etnicitet, psykiatriske udfordringer, kriminalitet samt uddannelsesniveau. Når vi inkluderer rækken af forklarende forhold for den unge, har anbringelse i sig selv fortsat en betydning for, at den unge befinder sig i NEET-gruppen som 25-årig. Sandsynligheden for ikke at være i uddannelse eller beskæftigelse som 25-årig er omkring 50 pct. større for unge med anbringelseserfaring sammenlignet med øvrige unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet. Igen viser dette, at en del af årsagen til at være i NEET-gruppen kan forklares ved nogle af de øvrige inkluderende forhold om den unges baggrund i model 2 og dermed ikke kun anbringelseserfaring.

Psykiatrisk diagnose og anbringelseserfaring har betydning for, hvorvidt den unge står uden for beskæftigelse og uddannelse

Vi ser, at det har en relativt stor betydning for sandsynligheden for at være i NEET-gruppen som 25-årig, om den unge har mindst én psykiatrisk diagnose. Dette fremgår af model 3. En psykiatrisk diagnose øger sandsynligheden for ikke at være i uddannelse eller beskæftigelse som 25-årig, og unge, der har mindst én psykiatrisk diagnose har således tre gange større sandsynlighed for at være i NEET-gruppen som 25-årig. En psykiatrisk diagnose i sig selv har altså en større betydning end anbringelseserfaring i sig selv. Endelig peger resultaterne på, at der er en positiv sammenhæng mellem den unges uddannelsesniveau som 25-årig og sandsynligheden for ikke at være i uddannelse eller beskæftigelse. Jo lavere uddannelsesniveau, jo større er sandsynligheden for, at den unge er i NEET-gruppen.

Betragter vi forældrenes uddannelses- og beskæftigelsessituation, peger resultaterne på, at der er en lille sammenhæng mellem morens uddannelsesniveau, og om den unge er i NEET-gruppen. Hvis morens højeste uddannelsesniveau er grundskole, er der en større sandsynlighed for, at den unge hverken er i uddannelse eller beskæftigelse som 25-årig. Igen ser vi dermed, at den unges anbringelseserfaring samt de sociale forhold omkring den unge har den største forklaringskraft, når vi ser på, hvad der har betydning for, at den unge er i NEET-gruppen som 25-årig.

Samlet peger resultaterne dermed på, at en tidligere anbringelse i sig selv har en betydning for sandsynligheden for, om den unge er i NEET-gruppen, men en psykiatrisk diagnose har i større grad en betydning. Modsat mindsker et højere uddannelsesniveau end grundskolen sandsynligheden for at være i NEET-gruppen som 25-årig.

3 Bolig og økonomi

For mange anbragte unge slutter anbringelsen, når den unge fylder 18 år. Derefter skal de selv ud og finde en bolig. Litteraturen peger på, at unge, der tidligere har været anbragt, har højere risiko for at ende i hjemløshed og generelt har en mindre stabil boligsituation end jævnaldrende unge, der ikke har været anbragt (Benjamin-sen m.fl., 2020).

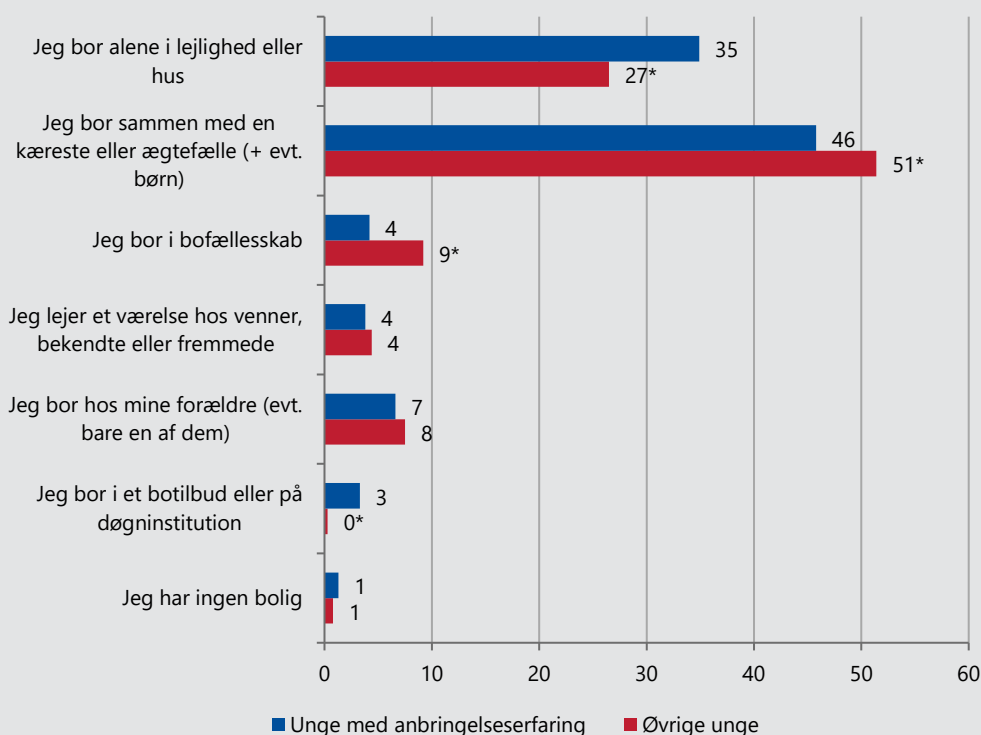
I det følgende kapitel undersøger vi, hvordan de unges boligsituation ser ud som 25-årige, samt om de i perioder har været uden bolig i løbet af deres ungdom. Efterfølgende kigger vi på, om de unge har økonomiske bekymringer og udfordringer i en grad, så de ikke har kunnet købe nødvendige dagligvarer. Dette kapitel baserer sig på de unges egne angivelser af deres boligsituation såvel som økonomiske situation fra forløbsundersøgelsen.

3.1 Boligsituation

4 ud af 5 unge bor selvstændigt som 25-årige – uanset anbringelseserfaring

Langt størstedelen af de unge, uanset anbringelseserfaring, bor som 25-årige enten sammen med en partner eller alene i hus eller lejlighed. Dette angiver 81 pct. af unge, der tidligere har været anbragt, mens det gælder for 78 pct. af de øvrige jævnaldrende unge (Figur 3.1). Sammenligner vi de to grupper af unge, er der en lidt større andel af de unge, som tidligere har været anbragt, der bor alene, mens en lille overvægt af de øvrige unge bor sammen en partner og eventuelle børn.

Figur 3.1 Hvad er din boligsituation lige nu? Pct.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 782, øvrige unge: N = 3.030. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

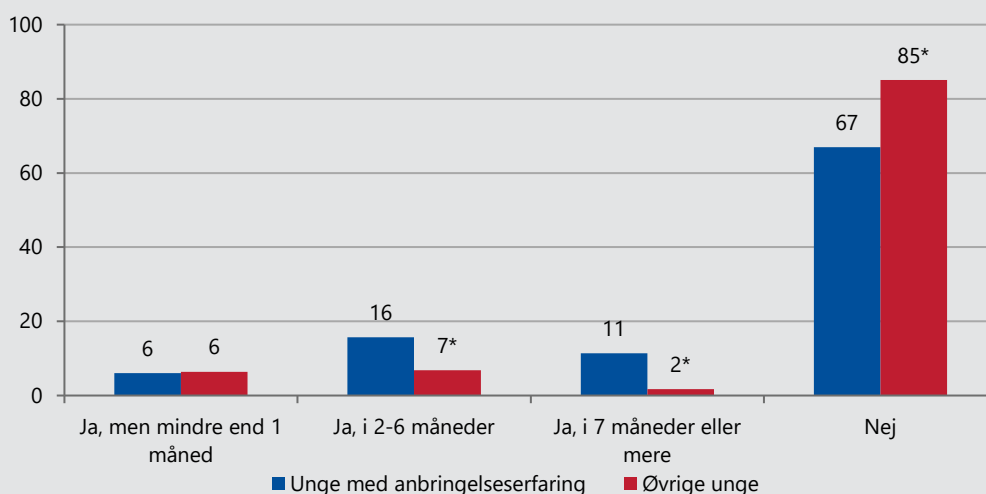
Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

Unge, der ikke har været anbragt, bor i højere grad i et bofællesskab som 25-årige, mens en lidt større andel af unge, der tidligere har været anbragt, bor i et botilbud eller på døgninstitution på tidspunktet. Taget i betragtning at litteraturen peger på, at unge med anbringelseserfaring generelt har en mere usikker boligsituation, peger de unges egne svar i denne undersøgelse ikke umiddelbart på, at dette fortsat er gældende, når de unge er fyldt 25 år. Kun 1 pct. i hver gruppe af unge har angivet, at de ikke har en bolig som 25-årig. Her er det dog væsentligt at forholde sig til, at blandt de unge med anbringelseserfaring fandt vi i bortfaldsanalysen, at det er de unge med socioøkonomisk flest ressourcer, der har deltaget i undersøgelsen. Det betyder, at andelen af unge med anbringelseserfaring med flest ressourcer kan være overvurderet, og at der derfor er en vis sandsynlighed for, at andelen af unge med anbringelseserfaring uden bolig som 25-årig reelt kan være større.

Unge med anbringelseserfaring står oftere og længerevarende uden bolig

De unge er ligeledes blevet spurgt, om de i perioder, siden de var 18 år, har manglet et sted at bo. Her peger resultaterne på, at unge, der har været anbragt uden for hjemmet, tidligere har haft en mere usikker boligsituation, når vi sammenligner med jævnaldrende unge, hvilket er i tråd med litteraturen på området. Adspurgt svarer unge, der har været anbragt uden for hjemmet, i højere grad, at de har været uden bolig i perioden mellem 18 og 25 år (Figur 3.2).

Figur 3.2 Fra du var 18 år og frem til nu, har du da haft perioder, hvor du ikke har haft et sted at bo, og fx måtte sove på en sofa hos venner og bekendte? Pct.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 784, øvrige unge: N = 3.035. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

33 pct. af unge, der har været anbragt uden for hjemmet, har, mellem de var 18 og 25 år, haft perioder, hvor de ikke har haft et sted at bo, og fx har måttet søge husly hos venner og bekendte. Til sammenligning gælder dette for 15 pct. af de unge, som ikke har været anbragt uden for hjemmet. Samtidig peger resultaterne på, at forskellen mellem unge med og uden anbringelseserfaring særligt gør sig gældende, når det gælder længere perioder uden bolig, dvs. ud over en måned. Hele 11 pct. af de unge, der tidligere har været anbragt, har stået uden bolig i en periode på

7 måneder eller mere, mens kun 2 pct. af de jævnaldrende unge angiver at have stået i samme situation.

3.2 Økonomiske bekymringer

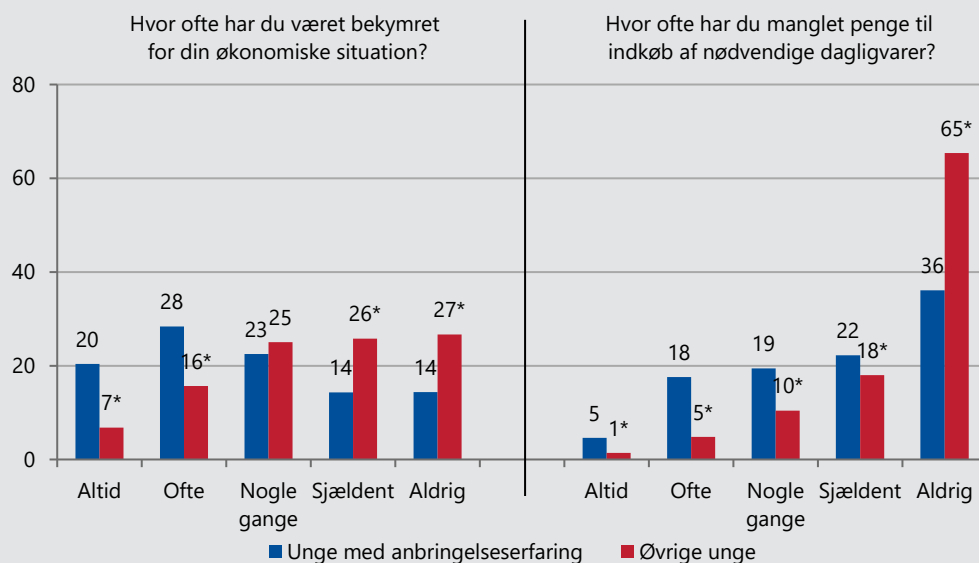
I forløbsundersøgelsen spørges de unge ind til, om de har bekymringer omkring deres økonomiske situation, og der spørges ind til, hvor ofte de har manglet penge til indkøb af nødvendige fødevarer.

Næsten hver anden ung med anbringelseserfaring er væsentligt bekymret for sin økonomi

Figur 3.3 viser, at samlet er 48 pct. af unge, der har været anbragt uden for hjemmet, altid eller ofte bekymret for deres økonomiske situation som 25-årig. Næsten hver anden ung med anbringelseserfaring er dermed væsentligt bekymret for sin økonomi som 25-årig. Kun knap hver fjerde (23 pct.) af de øvrige jævnaldrende unge bekymrer sig i samme grad om deres økonomiske situation.

Modsat ser vi, at hver anden ung (53 pct.), der ikke har været anbragt, sjældent eller aldrig har disse bekymringer, mens det kun er 29 pct. af unge med anbringelseserfaring, der sjældent eller aldrig har bekymringer om deres økonomi.

Figur 3.3 Økonomiske bekymringer og udfordringer. Pct.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 783-785, øvrige unge: N = 3.034-3.037. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

Unge med anbringelseserfaring oplever en større økonomisk usikkerhed

Unge, der har været anbragt uden for hjemmet, oplever samtidig en større økonomisk usikkerhed i dagligdagen som 25-årige sammenlignet med deres jævnaldrende. Samlet har 23 pct. af de unge med anbringelseserfaring altid eller ofte manglet penge til nødvendige dagligvarer, mens 6 pct. af deres jævnaldrende deler samme oplevelse. Omvendt har samlet 65 pct. af de øvrige unge aldrig oplevet at mangle penge til indkøb af nødvendige dagligvarer, mens det gælder for 36 pct. af de unge med anbringelseserfaring. Det peger på, at der er en økonomisk ulighed mellem de to grupper af unge.

Resultaterne peger dermed samlet på, at den økonomiske situation for unge, der tidligere har været anbragt, er mere usikker som 25-årige, sammenlignet med unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet. Dette følger i naturlig forlængelse af forrige kapitel, som viste, at netop unge, der har været anbragt uden for hjemmet, også i højere grad befinder sig i en situation, hvor de hverken er i uddannelse eller beskæftigelse. Denne gruppe er altså bl.a. på overførselsindkomst eller uden indtægt, hvilket kan give en økonomisk usikkerhed og bekymring hos den unge. Det tyder

dermed på, at den uddannelses- og beskæftigelsesmæssige skævhed, der er mellem de to grupper af unge, har en betydning for, hvordan de unge oplever deres økonomiske situation som 25-årige. Betydningen af skævheden undersøger vi nærmere i næste afsnit, hvor vi kigger på, hvilke faktorer der har betydning for, hvordan de unge ser på deres økonomi.

3.3 Faktorer med betydning for de unges syn på deres økonomi

Anbringelseserfaring har i sig selv en betydning for unges bekymringer om økonomi

Ser vi på den første model, hvor vi kun kontrollerer for, hvorvidt den unge har været anbragt uden for hjemmet (model 1), finder vi, at en tidligere anbringelse tredobler sandsynligheden for, at den unge ofte eller altid er bekymret for sin økonomi som 25-årig (Tabel 3.1).

Tabel 3.1 Sandsynligheden for at være bekymret for sin økonomi som 25-årig

	Model 1		Model 2		Model 3	
Anbringelseserfaring	3,28	***	1,67	***	1,48	***
<i>Individkarakteristika for den unge</i>						
Pige			1,32	***	1,31	***
Anden etnisk oprindelse			1,16		1,05	
Mindst én psykiatrisk diagnose			1,95	***	1,96	***
Har begået kriminalitet			1,44	*	1,45	*
Har ikke bestået dansk i 9. kl.			0,71	*	0,71	*
Har ikke bestået matematik i 9. kl.			0,86		0,84	
Grundskole			Ref.		Ref.	
Ungdomsuddannelse			0,65	***	0,67	***
Videregående uddannelse			0,35	***	0,36	***
I NEET-gruppen som 25-årig			1,56	***	1,54	***
<i>Forældre-karakteristika</i>						
Mors højest fuldførte udd., grundskole					1,05	

	Model 1	Model 2	Model 3
Mor arbejdsløs			1,22
Mor mindst én psykiatrisk diagnose			1,01
Mor er missing i data			1,00
Fars højest fuldførte udd., grundskole			1,02
Far arbejdsløs			1,34 **
Far mindst én psykiatrisk diagnose			1,07
Far er missing i data			1,33 *
Antal observationer	3.822	3.807	3.807
R-sq Adj.	0,044	0,096	0,099

Anm.: Odds ratio, logistisk regressionsmodel; p-værdier: * p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001.

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995 samt egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Når vi efterfølgende tilføjer og kontrollerer for øvrige faktorer hos den unge, som køn, etnisk oprindelse, psykiatrisk diagnose og uddannelse (model 2), ser vi fortsat, at sandsynligheden for ofte eller altid at bekymre sig om sin økonomi stadig er signifikant højere for unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet. Det viser, at en anbringelse uden for hjemmet i barn- og ungdommen i sig selv har en betydning for, hvordan den unge 25-årige ser på sin økonomi.

Unge bekymringer om økonomi kan også forklares af køn, psykiatriske diagnoser og tilknytning til arbejdsmarkedet

Det er dog værd at bemærke, at størrelsen på sammenhængen falder, når vi tilføjer forhold omkring den unge, og dermed også kontrollerer for disse i modellen. Det viser, at sammenhængen mellem den unges syn på sin økonomi og anbringelseserfaring bliver mindre, når vi tilføjer forhold omkring den unge som fx køn, psykiatriske diagnoser og tilknytning til arbejdsmarkedet. De unges syn forklares derved ikke udelukkende ved anbringelseserfaring, men ligeledes af andre forhold hos den unge.

Vi ser, at særligt køn, psykiatrisk diagnose og tilknytning til uddannelse og beskæftigelse har en betydning for, om den unge bekymrer sig om sin økonomi som 25-årig. Overordnet viser resultaterne, at piger, unge med mindst én psykiatrisk diagnose samt unge med et lavere uddannelsesniveau eller manglende tilknytning til arbejdsmarkedet alle har en højere sandsynlighed for at bekymre sig om økonomien, når de er i starten af deres voksenliv. Disse resultater er alle robuste og er derfor stadig signifikante faktorer, når vi tilføjer faktorer for forældrene (model 3). I model 3 finder vi yderligere, at unge, hvis fædre er arbejdsløse, har større sandsynlighed for at bekymre sig om deres økonomi.

4 Familie og relationer

Familiesituationen som 25-årig kan være en central indikator for unges trivsel og stabilitet i voksenlivet. For unge, der tidligere har været anbragt, kan opvækstens udfordringer have en langsigtet indflydelse ikke blot på deres mulighed for at fastholde relationer til deres forældre og venner, men også på muligheden og ønsket om at etablere egen familie.

Dette afsnit undersøger, hvorvidt og hvordan familiesituationen og de sociale relationer som 25-årig adskiller sig mellem unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, og deres jævnaldrende, samt hvilke forskelle der eventuelt gør sig gældende.

4.1 Relationer og netværk

Da de unge var 18 år, blev de i forløbsundersøgelsen spurgt til kontakt med deres biologiske forældre. Som 18-årige angav 11 pct. af unge, der har været anbragt uden for hjemmet, at de ikke havde kontakt med forældrene, mens kun 1 pct. af de jævnaldrende unge uden anbringelseserfaring stod i samme situation (Lausten m.fl., 2020). Ligeledes blev de spurgt til, om de kunne få støtte af hhv. deres biologiske mor og far. Her var der næsten halvt så mange af de unge, som tidligere har været anbragt, der oplevede, at kunne få denne støtte af deres biologiske forældre sammenlignet med unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet. Der var dermed en væsentlig forskel mellem de to grupper i forholdet til deres biologiske forældre som 18-årige.

Selvom man i en alder af 25 år oftest vil være mindre afhængig af sine forældre end da man var 18 år, vil mange unge sandsynligvis fortsat opleve kontakten med deres forældre som en stor ressource og mulighed for støtte i de tidligere voksenår. Det giver de unge et netværk, som de kan trække på i nødvendige situationer, når der er behov for hjælp eller lignende.

Unge med anbringelseserfaring har fortsat mindre kontakt med deres forældre som 25-årige sammenlignet med jævnaldrende

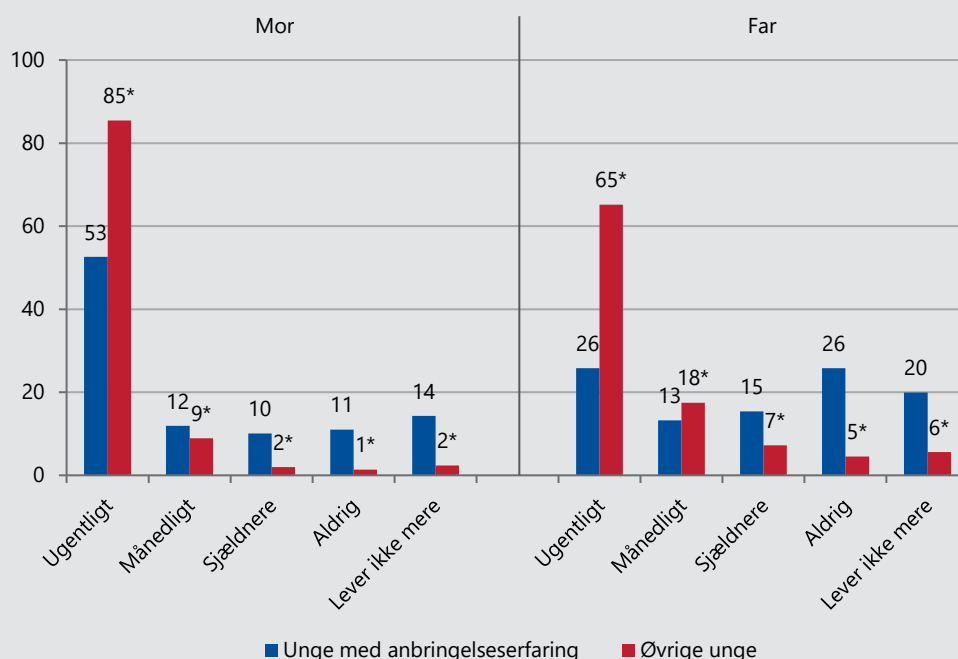
Unge, der tidligere har været anbragt, har fortsat ikke i lige så høj grad kontakt med deres forældre som 25-årige sammenlignet med deres jævnaldrende. Mens 85 pct. af de øvrige unge har kontakt med deres mor ugentligt, gælder dette for 53 pct. af de unge med anbringelseserfaring. Samme mønster viser sig for de unges kontakt med deres far. Her har 65 pct. af de øvrige unge ugentligt kontakt med deres far,

mens 26 pct. af unge, der tidligere har været anbragt, har samme kontakt til deres far.

Særligt kontakten med den unges biologiske far er væsentligt ringere for unge, der tidligere har været anbragt, sammenlignet med øvrige unge. Næsten halvdelen af de unge med anbringelseserfaring har enten aldrig kontakt med deres far eller har en far, der ikke længere lever (46 pct.). Dette gør sig kun gældende for 11 pct. af de øvrige unge.

Figur 4.1 Hvor ofte ser du eller taler du med din biologiske mor og far? Pct.

Her skal du tænke på alle former for kontakt, dvs. besøg, telefon, sms, Snapchat og FaceTime.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 780-781, øvrige unge: N = 3.011-3.016. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

Undersøgelsen viser dermed, at unge, der tidligere har været anbragt, som udgangspunkt ikke har samme muligheder som deres jævnaldrende for at trække på deres nærmeste familiære relationer, hvis de har behov for hjælp og støtte.

Det ville være relevant at undersøge de unges kontakt til omsorgspersoner fra det tidligere anbringelsessted som 25-årige for at få et indblik i, hvor mange unge med

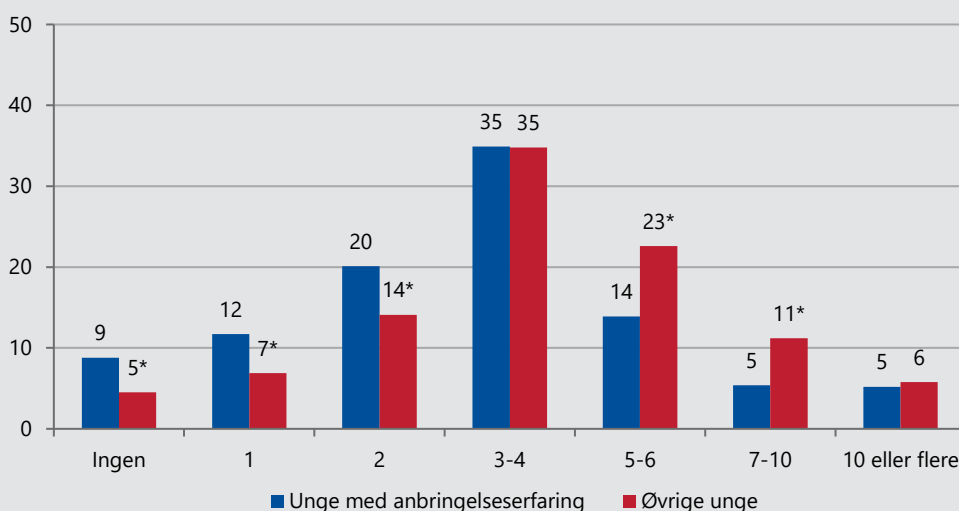
anbringelseserfaring der, som 25-årige, har en anden omsorgsperson at trække på end deres biologiske forældre. Det har dog ikke været muligt med nærværende data. I en fremtidig undersøgelse vil det derfor være relevant at belyse, hvor mange af de unge, der har været anbragt uden for hjemmet, som fortsat har kontakt til deres plejeforældre eller primære omsorgsperson på anbringelsesstedet, og om de i højere grad har kontakt til deres primære omsorgspersoner på anbringelsesstedet end til deres biologiske forældre.

Unge med anbringelseserfaring har færre nære venner end jævnaldrende unge

De unge er ligeledes blevet spurgt til antallet af nære venner. Her peger resultaterne på, at unge, der har været anbragt uden for hjemmet, har en tendens til at have ingen eller få nære venner, mens øvrige unge i højere grad har fem eller flere nære venner. 41 pct. af de unge med anbringelseserfaring har enten ingen eller en til to nære venner, som de kan være fortrolige med. For øvrige unge gælder det for 26 pct. Modsat vurderer 40 pct. af de øvrige unge, at de har 5 eller flere nære venner, som de kan være fortrolige med, mens kun 25 pct. af de unge med anbringelseserfaring har samme oplevelse af deres relationer.

Figur 4.2 Hvor mange nære venner har du? Pct.

En nær ven er en, man kan være fortrolig med.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 776, øvrige unge: N = 3.014. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

Unge, der tidligere har været anbragt, har som 25-årige altså betydeligt mindre kontakt med deres biologiske forældre samt færre nære venner sammenlignet med deres jævnaldrende. Undersøgelsen peger dermed på, at unge, der tidligere har været anbragt, oplever et mindre socialt netværk og svagere familiære relationer.

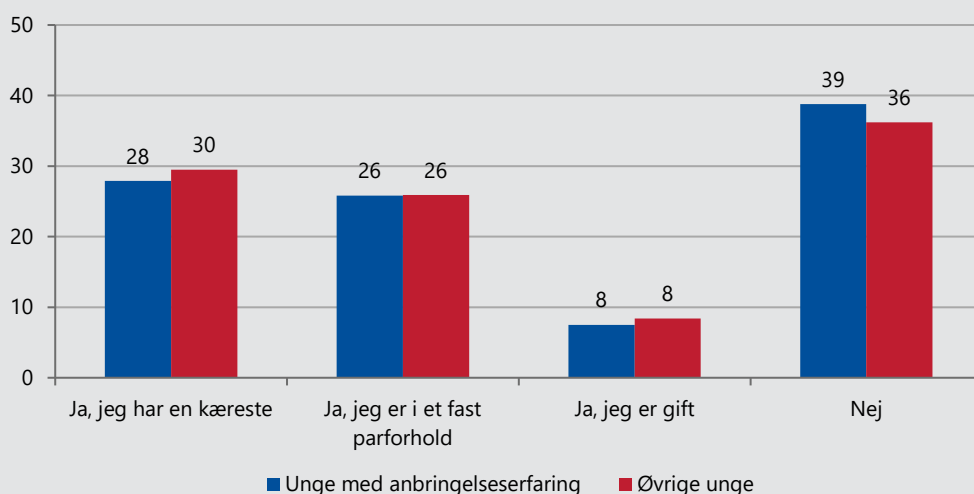
4.2 Nuværende og fremtidig familiesituation

For unge med anbringelseserfaring kan den begrænsede kontakt med deres biologiske forældre og et begrænset netværk have betydning for, hvordan deres familiære situation ser ud, når de er 25 år. I det følgende afsnit undersøger vi, hvordan de 25-årige har etableret sig familiemæssigt, samt om de har eller ønsker at få børn i fremtiden.

Ingen skævhed i familiesituation som 25-årig på tværs af anbringelseserfaring

Når vi betragter de unges nuværende familiære situation, finder vi, at unge, der tidligere har været anbragt, ikke adskiller sig fra deres jævnaldrende. 61 pct. af de unge med anbringelseserfaring har som 25-årig enten en kæreste, er i et fast parforhold eller er gift, mens dette gælder for 64 pct. af de øvrige unge.

Figur 4.3 Har du en kæreste, er du i et fast parforhold eller er du gift? Pct.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 760, øvrige unge: N = 2.932. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

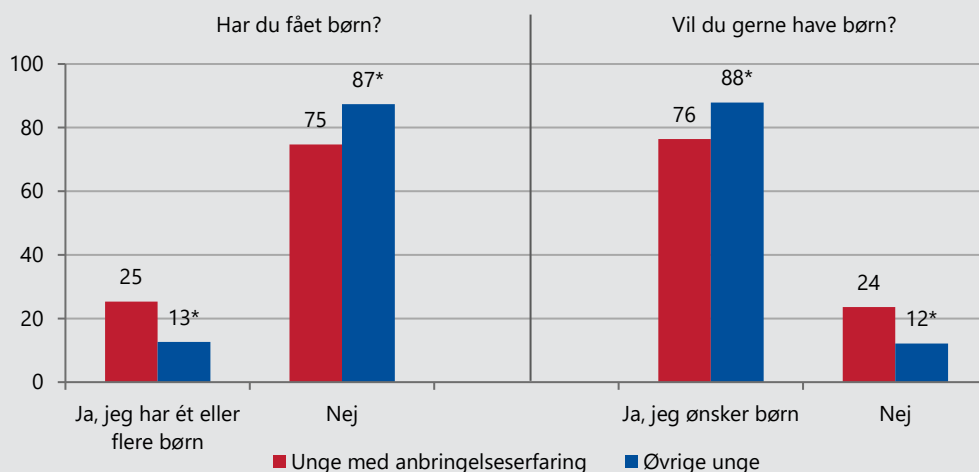
Det peger dermed ikke på, at der er en skævhed i, hvordan unge, der tidligere har været anbragt, har søgt at etablere sig i forhold til parforhold som 25-årige, i forhold til unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet. Dette tegner således et billede af, at unge er unge, og at anbringelseserfaring ikke påvirker ønsket om eller fravalget af at indgå i en partnerrelation med et andet menneske.

Flere unge med anbringelseserfaring har fået børn som 25-årige sammenlignet med deres jævnaldrende, mens færre samtidig ønsker børn i fremtiden

Et lidt andet billede tegner sig, når vi kigger på, hvorvidt de unge har fået børn. 25 pct. af de unge, der har været anbragt uden for hjemmet, har fået ét eller flere børn som 25-årig, mens 13 pct. af de øvrige unge er blevet forælder på samme tidspunkt. En større andel af unge, der har været anbragt uden for hjemmet, er altså forælder som 25-årig sammenlignet med deres jævnaldrende.

Af de unge, som endnu ikke er blevet forælder som 25-årige, ønsker en stor andel at blive forælder i fremtiden. 88 pct. af de øvrige unge, som endnu ikke har børn, vil gerne have børn, mens det samme gælder for 76 pct. af de unge med anbringelseserfaring. Der er dog en mindre gruppe, der ikke ønsker at få børn. 24 pct. af de unge med anbringelseserfaring, der endnu ikke har fået børn, ønsker ikke at få børn i fremtiden. Dette gælder for 12 pct. af de øvrige unge. En større andel af de unge med anbringelseserfaring ønsker dermed ikke at få børn sammenlignet med deres jævnaldrende, hvilket kan indikere, at der er en skævhed mellem de to grupper i ønsket om en fremtidig familie med børn.

Figur 4.4 Har du fået børn? Vil du gerne have børn? Pct.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 554-766, øvrige unge: N = 2.505-2.955. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

Undersøgelsen peger altså på, at en lidt større andel af unge, der har været anbragt uden for hjemmet, enten allerede har stiftet familie med børn, eller ikke ønsker at stifte familie med børn, når vi sammenligner dem med deres jævnaldrende. For dem, der derimod ønsker at få børn, ses en tendens til, at de unge med anbringelseserfaring får børn i en yngre alder end deres jævnaldrende. Dette fund bekræfter tidligere forskning, som peger på, at unge med anbringelseserfaring generelt får børn i en tidligere alder sammenlignet med jævnaldrende uden anbringelseserfaring (se bl.a. Mølholt, 2023). Det at få børn kan hos nogle unge med anbringelseserfaring have en særlig status i forsøget på at skabe det, de ikke selv havde som barn, da det indfrier et ønske om en ubetinget omsorgsrelation og et tilhørsforhold (Mølholt, 2023).

5 Syn på livet og fremtiden

De unges syn på, hvad der venter dem i fremtiden, formes i høj grad af de livsbetingelser, de har haft indtil nu. I de forudgående kapitler har vi undersøgt de unges situation i forhold til uddannelse, beskæftigelse, bolig og økonomi samt deres familierelationer. Her har vi fundet, at der er væsentlige forskelle mellem unge, der har været anbragt uden for hjemmet, og unge, der ikke har. Unge, der har været anbragt uden for hjemmet som barn, befinder sig i højere grad på kanten af både uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet sammenlignet med deres jævnaldrende. De har i højere grad haft udfordringer med deres økonomi, mens de ikke i samme omfang har et bredt netværk, hvilket kan betyde, at de i mindre grad kan trække på støtte og hjælp fra familie og venner sammenlignet med andre 25-årige unge.

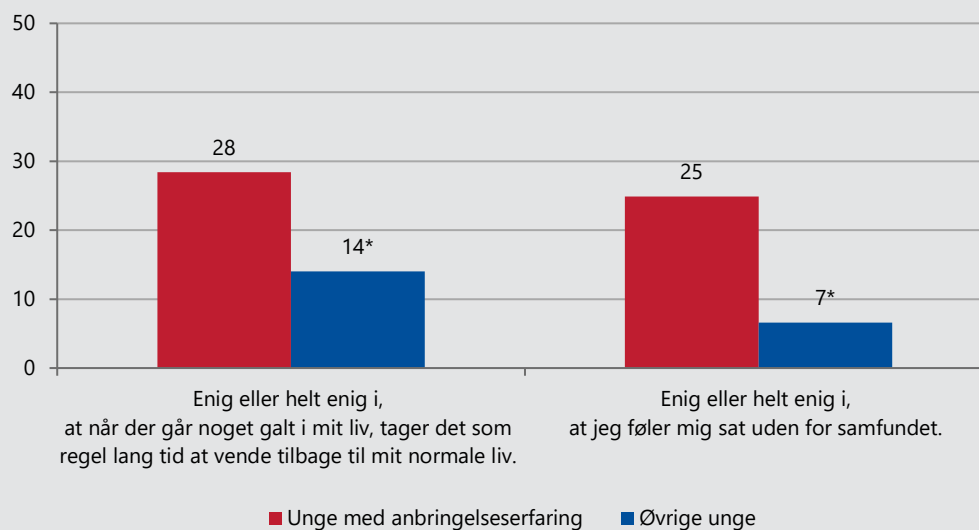
Deres livssituation kan have betydning for deres muligheder for at komme tilbage på rette spor, hvis de i perioder oplever udfordringer, og det kan påvirke, hvordan de ser deres egen tilknytning til samfundet. Summen af deres livsvilkår og deres syn på egne muligheder er med til at forme deres syn på fremtiden. I dette kapitel starter vi med at belyse, hvordan de unge vurderer deres mulighed for at komme godt igen, når noget går skævt i deres liv, samt deres egen opfattelse af deres tilknytning til samfundet.

Unge med anbringelseserfaring har i højere grad en oplevelse af at stå uden for samfundet sammenlignet med deres jævnaldrende

Unge, der har været anbragt uden for hjemmet, oplever i højere grad, at det tager lang tid at komme tilbage til deres normale liv, når noget går galt i deres liv sammenlignet med deres jævnaldrende. 28 pct. af de unge med anbringelseserfaring er enige eller helt enige i dette, mens det gælder for 14 pct. af de øvrige unge. Det peger dermed på, at det for de unge med anbringelseserfaring kan have større konsekvenser, når noget går galt i deres liv.

Hver fjerde ung, der har været anbragt, føler sig i mindre grad som en del af samfundet. Adspurgt har 25 pct. af de unge med anbringelseserfaring svaret, at de er enig eller helt enig i, at de føler sig sat uden for samfundet. Til sammenligning har 7 pct. af de øvrige unge svaret det samme. Unge, der har været anbragt uden for hjemmet, befinder sig altså i højere grad på kanten af samfundet sammenlignet med deres jævnaldrende.

Figur 5.1 Andel unge, der er enig eller helt enig i udsagn om deres livsvilkår. Pct.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 746-748, øvrige unge: N = 2.875-2.882. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

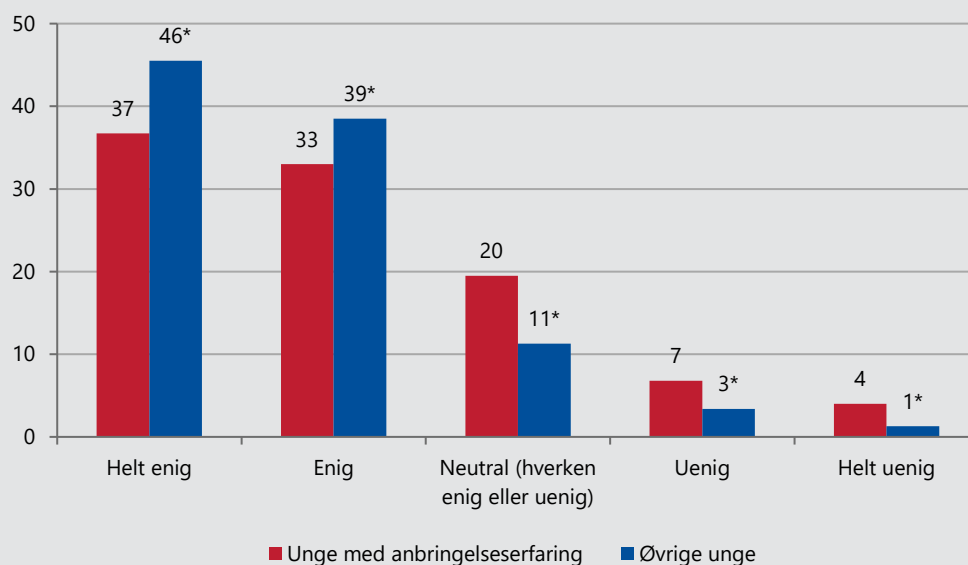
Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

Unge med anbringelseserfaring er mindre optimistiske omkring fremtiden

Når de unge ser på deres fremtid, er størstedelen af dem positive, på tværs af de to grupper. 70 pct. af unge, der tidligere har været anbragt, er enige eller helt enige i, at de ser optimistisk på deres fremtid, mens det tilsvarende gør sig gældende for 85 pct. af de øvrige unge. Dette fremgår af Figur 5.2. Samtidig forholder en større andel på 20 pct. af de unge med anbringelseserfaring sig neutralt til spørgsmålet, mens 11 pct. er uenige.

Figur 5.2 Jeg ser optimistisk på min fremtid. Pct.

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 749, øvrige unge: N = 2.886. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer, at forskellen mellem de to grupper er signifikant på et signifikansniveau på 5 pct. ($p < 0,05$).

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

Kigger vi på tværs af de to grupper, ser vi dog fortsat en skævhed i de unges syn på fremtiden. Selvom størstedelen i begge grupper er optimistiske omkring deres fremtid, er der fortsat en større andel af de unge, der ikke har været anbragt, som er optimistiske, når vi sammenligner med de unge med anbringelseserfaring. Resultaterne indikerer dermed, at der er nogle forhold hos unge, der tidligere har været anbragt, som udfordrer dem i at se optimistisk på fremtiden.

5.1 Faktorer med betydning for syn på fremtiden

I ovenstående afsnit viser vi, at unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, er mindre optimistiske omkring fremtiden sammenlignet med øvrige unge. De unges fremtidsblik formes af de rammer, de befinder sig i, og kan dermed hænge sammen med, hvor de står i deres nuværende livssituation. I det følgende undersøger vi, hvilke faktorer der har betydning for, hvorvidt den unge ser pessimistisk på fremtiden eller ej.

Anbringelse har ikke i sig selv en betydning for, hvordan unge ser på fremtiden som 25-årige

Kigger vi kun på betydningen af, om den unge har været anbragt eller ej, ser vi, at unge med anbringelseserfaring har en signifikant højere sandsynlighed for at se pessimistisk på fremtiden sammenlignet med unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet, når vi ikke kontrollerer for andre forhold.

Tabel 5.1 Sandsynligheden for at se optimistisk på fremtiden som 25-årig

	Model 1	Model 2	Model 3
Anbringelseserfaring	2,28 ***	0,89	0,82
<i>Individkarakteristika for den unge</i>			
Pige		0,91	0,90
Anden etnisk oprindelse		1,39 **	1,30
Mindst én psykiatrisk diagnose		2,35 ***	2,40 ***
Har begået kriminalitet		0,65 *	0,66 *
Har ikke bestået dansk i 9. kl.		0,81	0,80
Har ikke bestået matematik i 9. kl.		1,11	1,08
Grundskole		Ref.	Ref.
Ungdomsuddannelse		0,60 ***	0,61 ***
Videregående uddannelse		0,34 ***	0,34 ***
I NEET-gruppen som 25-årig		2,12 ***	2,10 ***
<i>Forældrekarakteristika</i>			
Mors højest fuldførte udd., grundskole			1,27 *
Mor arbejdsløs			0,88
Mor mindst én psykiatrisk diagnose			1,03
Mor er missing i data			1,08
Fars højest fuldførte udd., grundskole			1,28
Far arbejdsløs			0,95
Far mindst én psykiatrisk diagnose			1,09
Far er missing i data			1,11
Antal observationer	3.635	3.620	3.620
R-sq Adj.	0,021	0,097	0,100

Note: Odds ratio, logistisk regressionsmodel; p-værdier: * p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001.

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995 samt egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

I model 2 kontrollerer vi for den unges baggrund som køn, etnicitet, psykiatriske udfordringer, kriminalitet, uddannelse og beskæftigelsessituation. Når vi inkluderer rækken af forklarende forhold, er der ikke længere en signifikant sammenhæng mellem tidligere anbringelse og et pessimistisk syn på fremtiden. Med andre ord betyder det, at når vi kontrollerer for flere forhold hos den unge, har anbringelse ikke i sig selv en betydning for, hvordan den unge ser på sin fremtid. Det samme gælder, når vi tilføjer forhold omkring forældrene i model 3.

Tilknytning til uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet har betydning for de unges syn på fremtiden

Derimod finder vi, at psykiske udfordringer, uddannelsesniveau samt beskæftigelsessituation har en betydning for de unges syn på fremtiden. Unge med mindst én psykiatrisk diagnose ser med større sandsynlighed pessimistisk på fremtiden. Dette gælder ligeledes for unge, der befinder sig i NEET-gruppen. Yderligere ser vi, at et uddannelsesniveau ud over grundskoleniveau mindsker sandsynligheden signifikant for, at de unge ser pessimistisk på fremtiden som 25-årig.

Resultaterne peger dermed på, at der særligt er en sammenhæng mellem de unges livssituation i forhold til psykiske udfordringer, uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet, og hvordan de unge ser på fremtiden. Med andre ord viser det dermed også, at det er de unges livssituation, som i høj grad former de unges syn på fremtiden. Som vi har set i de forrige kapitler, står unge, der har været anbragt uden for hjemmet i barndommen, oftere mere usikkert i forhold til både uddannelse og beskæftigelse som 25-årige sammenlignet med øvrige unge. Unge, der tidligere har været anbragt, og som antageligt derfor ikke har haft de rette muligheder for at skabe sig samme livsbetingelser som øvrige unge, har derved et mere udfordrende syn på deres fremtid.

6 Forskelle imellem de 25-årige med anbringelseserfaring

Som de forrige kapitler viser, står de unge med anbringelseserfaring generelt i mere udsatte positioner end deres jævnaldrende. Gennemgående finder vi, at unge, som tidligere har været anbragt uden for hjemmet, adskiller sig fra jævnaldrende unge, som ikke har været anbragt, på en række sociale forhold i det tidlige voksenliv som 25-årige. Dog er det væsentligt at have for øje, at selvom vi kan identificere nogle gennemsnitlige forskelle mellem unge, der tidligere har været anbragt, og unge, der ikke har, er unge med anbringelseserfaring naturligvis ikke en homogen gruppe. I stedet består denne gruppe af en række af underliggende grupper med forskellige vilkår, ressourcer, udfordringer og dermed forskellige behov for støtte i livet. I litteraturen om unge med anbringelseserfarings veje i livet er det imidlertid underbelyst, hvad der karakteriserer og adskiller disse forskellige underliggende grupper blandt unge med anbringelseserfaring. En større viden om forskellene blandt unge, der tidligere har været anbragt, og hvad der karakteriserer de forskellige grupper, kan være med til at skabe et mere nuanceret billede, og anvendes til i højere grad at målrette den sociale støtte til de forskellige grupper af unge med anbringelseserfaring.

Vi zoomer derfor i dette kapitel ind på forskelle og nuancer inden for den samlede gruppe af de unge, som tidligere har været anbragt uden for hjemmet. Vi har gennem en *latent klasseanalyse* (se boks til venstre) identificeret nogle underliggende

grupper blandt unge med anbringelseserfaring. Dernæst har vi anvendt grupperingerne til at undersøge, hvad der kendetegner vejen igennem livet for de unge, der ender i meget udsatte positioner som voksne, i forhold til unge, der ikke gør. Vi undersøger altså, hvilke faktorer der kan bidrage til at forklare, hvorfor nogle unge, der har været anbragt uden for hjemmet, ender i nogle meget udsatte positioner, mens andre unge med anbringelseserfaring ikke gør. Vi estimerer grupperne på baggrund af otte udvalgte indikatorer, som afspejler graden af udsathed fra forskellige vinkler. En oversigt over de otte indikatorer præsenteres i Bilag 1 sammen med en mere teknisk gennemgang og beskrivelse af latent klasseanalyse som metode og vores metodiske valg og overvejelser i forbindelse hermed.

Latent klasseanalyse

Vi anvender metoden *latent klasseanalyse* til at undersøge, hvad der karakteriserer forskellige underliggende grupper af unge med anbringelseserfaring, og hvordan unge med anbringelseserfaring fordeler sig mellem de identificerede grupper.

Latent klasseanalyse er en datadrevet metode, som anvender mønstre i data til at kategorisere personer i underliggende idealtyper på baggrund af de inkluderede karakteristika i modellen.

6.1 Fire forskellige grupper

På baggrund af analysen har vi identificeret fire grupper blandt de 25-årige unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet. De fire grupper repræsenterer en datadrevet identifikation af, hvilke underliggende grupper der eksisterer blandt de 25-årige unge med anbringelseserfaring. Nedenfor præsenterer vi de fire grupper, og hvad der kendetegner disse:

Unge i ressourcestærk position er kendetegnet ved at være en del af arbejdsmarkedet eller at være under uddannelse. De har få økonomiske bekymringer, har flere nære venner, de føler sig som en del af samfundet og ser optimistisk på fremtiden.

Unge i en økonomisk udsat position er kendetegnet ved ofte at mangle penge til nødvendige dagligvarer og er ofte bekymrede for deres økonomiske situation. Ligeledes står ca. halvdelen af gruppen uden for beskæftigelse eller uddannelse (i NEET-gruppen).

Unge i en socialt udsat position er kendetegnet ved at have færre nære venner og en svagere tilknytning til samfundet end de to forrige grupper. Til gengæld oplever de ikke at mangle penge til køb af dagligvarer og er generelt ikke bekymrede for deres økonomiske situation.

Unge i en økonomisk og socialt udsat position er kendetegnet ved at have en lav tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet, og befinder sig i NEET-gruppen. De mangler ofte penge, er ofte økonomisk bekymrede, og halvdelen har oplevet perioder med hjemløshed. De har få nære venner, føler sig sat uden for samfundet og ser ikke optimistisk på fremtiden.

6.1.1 Karakteristik af de fire grupper

I det følgende udfolder vi yderligere, hvad der kendetegner de fire grupper af unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet. Beskrivelserne beror på de unges fordeling over de forskellige svarkategorier på de otte udsathedsidekatorer.

Tabel 6.1 Fordeling af gruppetilhør samt andel af hver udsatheddsindikator givet gruppetilhør. Pct.

	 Ressource- stærk position	 Økonomisk udsat position	 Socialt udsat position	 Økonomisk og socialt udsat position
Forudsagt andel i hver gruppe	35	26	21	19
<i>NEET-gruppen</i>				
Ikke NEET-gruppen	84	54	48	26
NEET-gruppen	16	46	52	74
<i>Perioder med hjemløshed</i>				
Nej	85	53	68	51
Ja, op til 6 måneders	12	33	24	21
Ja, i 7 måneder eller mere	3	14	8	28
<i>Økonomiske bekymringer</i>				
Aldrig/sjældent	53	0	45	0
Nogle gange*	29	19	32	11
Altid/ofte	18	81	23	89
<i>Mangler penge til dagligvarer</i>				
Aldrig/sjældent	92	13	100	14
Nogle gange**	8	46	0	24
Altid/ofte	0	40	0	62
<i>Antal nære venner</i>				
3 eller flere	71	63	50	42
1-2 venner	26	34	37	34
ingen	3	4	12	24
<i>Lang tid at vende tilbage til normalt liv</i>				
Uenig/helt uenig	71	35	13	4
Neutral (hverken enig eller uenig)	22	45	54	18
Helt enig/enig	6	19	33	78

	 Ressource- stærk position	 Økonomisk udsat position	 Socialt udsat position	 Økonomisk og socialt udsat position
<i>Føler sig uden for samfundet</i>				
Uenig/Helt uenig	95	42	22	5
Neutral (hverken enig eller uenig)***	5	46	47	13
Helt enig/enig	0	12	31	82
<i>Ser optimistisk på fremtiden</i>				
Helt enig/enig	93	82	55	23
Neutral (hverken enig eller uenig)****	7	18	32	36
Uenig/helt uenig	0	0	13	41

Anm.: Forudsagte sandsynligheder givet gruppetilhør. Model med 4 klasser. Procentgrundlag: 784. På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct. De eksakte spørgsmålsformuleringer fremgår af bilagstabel 1.1.

Note: * 'Aldrig/sjældent' og 'nogle gange' er lagt sammen af diskretionshensyn for grupperne af unge i en økonomisk udsat position samt unge i en økonomisk og socialt udsat position, ** 'Altid/ofte', 'nogle gange' og 'aldrig/sjældent' er sammenlagt af diskretionshensyn for gruppen af unge i en socialt udsat position; 'Altid/ofte' og 'nogle gange' er sammenlagt af diskretionshensyn for gruppen af unge i en ressourcestærk position, *** 'Neutral' og 'helt enig/enig' er sammenlagt af diskretionshensyn for gruppen af unge i en ressourcestærk position, **** 'Neutral' og 'uenig/helt uenig' er sammenlagt af diskretionshensyn for grupperne af unge i en ressourcestærk position og unge i en økonomisk udsat position.

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995 samt egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Unge i en ressourcestærk position udgør, som Tabel 6.1 viser, ca. en tredjedel af gruppen af unge 25-årige, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet⁴. Gruppen er kendetegnet ved en lav grad af udsathed på alle udsathedsidekatorerne. Langt de fleste er enten i uddannelse eller beskæftigelse og oplever ikke at mangle penge til køb af nødvendige dagligvarer. Ligeledes er de mindre bekymrede for deres økonomiske situation end de andre tre grupper, og kun få af dem har oplevet at mangle et sted at bo. De er ligeledes kendetegnet ved at have tætte venner samt forholdsvis hurtigt at vende tilbage til deres normale liv, når noget går galt. Ligeledes føler de sig som en del af samfundet og ser optimistisk på fremtiden.

Unge i en økonomisk udsat position udgør ca. en fjerdedel af de 25-årige med anbringelseserfaring. Denne gruppe er ofte bekymrede for deres økonomiske situation og oplever ofte at mangle penge til køb af nødvendige dagligvarer. Cirka halvdelen af gruppen er ikke i arbejde eller beskæftigelse og befinder sig dermed i

⁴ En bortfaldsanalyse af undersøgelsens population viser dog, at de mest ressourcestærke 25-årige med anbringelseserfaring i højere grad har deltaget i undersøgelsen, hvorfor andelen af 25-årige med anbringelseserfaring med flest ressourcer kan være overvurderet i forhold til den reelle andel. Resultaterne i undersøgelsen bør derfor læses med dette in mente.

NEET-gruppen. Omvendt har langt de fleste i gruppen nære venner og vender forholdsvis hurtigt tilbage til deres normale liv, når noget går galt. De ser optimistisk på fremtiden og føler sig generelt som en del af samfundet. De scorer således højt på de udsathedsmarkører, der vedrører deres økonomiske situation, mens de på andre områder af deres liv ikke står i en udsat position.

Unge i en socialt udsat position udgør ca. en femtedel af gruppen af de 25-årige med anbringelseserfaring. De unge i en socialt udsat position er kendetegnet ved at have færre nære venner sammenlignet med de ressourcestærke og økonomisk udsatte. 12 pct. af gruppen har ingen nære venner. Ligeledes er der flere i gruppen, som har svært ved at vende tilbage til deres normale liv, når noget går galt, samt flere, som føler sig sat uden for samfundet. Halvdelen er i beskæftigelse eller under uddannelse, og halvdelen ser optimistisk på fremtiden. Gruppen er samtidig kendetegnet ved en lav grad af økonomiske bekymringer, og ved at de aldrig oplever at mangle penge til indkøb af nødvendige dagligvarer. De står således i en udsat position, når det vedrører deres relationer og deres sociale position i samfundet, men ikke når det gælder deres økonomiske situation.

Unge i en økonomisk og socialt udsat position udgør ca. en femtedel af de 25-årige med anbringelseserfaring. Gruppen scorer højt på alle otte parametre for udsathed og udgør dermed den gruppe af de unge med anbringelseserfaring, som står i de mest udsatte positioner. Flertallet af gruppen befinder sig i NEET-gruppen og står dermed uden for beskæftigelse eller uddannelse. De fleste er altid eller ofte bekymrede for deres økonomi, og de mangler ofte penge til køb af dagligvarer. Ligeledes har halvdelen haft perioder med hjemløshed, og en fjerdedel af gruppen har ingen nære venner. Når noget går galt, tager det lang tid for de unge at vende tilbage til deres normale liv, og flertallet føler sig sat uden for samfundet. Kun en fjerdedel af gruppen ser optimistisk på fremtiden.

6.2 Forskellige veje gennem livet i de fire grupper

I de følgende afsnit dykker vi ned i, hvilke bagvedliggende faktorer der kendetegner livet og opvæksten i de fire forskellige grupper. Formålet med dette er at undersøge, om vi kan identificere nogle mønstre i, hvilke livsveje og livsbetingelser der har ført de unge frem til hver af de fire grupper. Igennem afsnittet tester vi, om der er signifikante forskelle mellem de ressourcestærke som reference og de tre øvrige grupper, som hver er kendetegnet ved forskellige grader af udsathed.

Vi undersøger, om der er forskel på grupperne, når vi ser på faktorer relateret til selve anbringelsen, de unges opvækst eller karakteristika ved deres forældre.

6.2.1 Unge i en ressourcestærk position er anbragt tidligere og oftere i plejefamilie

Tabel 6.2 viser, at en større andel af de unge i en ressourcestærk position har været anbragt i plejefamilie end i de tre grupper i en udsat position, samt at en tilsvarende mindre andel af de unge i en ressourcestærk position har været på børne- og ungehjem, end det er gældende i de tre grupper i en udsat position. Det ses af tabellen, at en signifikant større andel af de ressourcestærke unge (33 pct.) har været anbragt i plejefamilie end de unge i en økonomisk udsat position (18 pct.) og de unge i en både økonomisk og socialt udsat position (15 pct.). Ligeledes har signifikant flere af de unge i en økonomisk udsat position (65 pct.), i en socialt udsat position (52 pct.) og i en både økonomisk og socialt udsat position (58 pct.) været anbragt på børne- og ungehjem, sammenlignet med de unge i en ressourcestærk position (42 pct.).

Det er imidlertid væsentligt at være opmærksom på, at vi ikke kan sige, om anbringelsestypen er *årsag* til at havne i den ene eller anden gruppe, da der ikke er tale om en kausalanalyse, der kan udelukke alle andre faktoreres indflydelse. Vi kan udelukkende beskrive, hvad der karakteriserer de unge i de enkelte grupper. En sandsynlig alternativ forklaring på, at flere af de plejefamilieanbragte end institutionsanbragte ender i en mere ressourcestærk position som 25-årige er, at børn, som allerede før anbringelsen har større udfordringer, fx udadreagerende adfærd eller svære psykiske lidelser, oftere anbringes på et børne- og ungehjem end i en plejefamilie (Børne- og Socialministeriet, 2018). Analysen peger således på, at børn, som har været plejefamilieanbragte, oftere ender i en ressourcestærk position som voksne, end institutionsanbragte børn – dog uden at anbringelsestypen behøver at være årsagen til dette.

Tabel 6.2 Forskelle i anbringelsesmønstre for de fire grupper. Pct.

	 Ressource- stærk position	 Økonomisk udsat position	 Socialt udsat position	 Økonomisk og socialt udsat position
<i>Anbringelsestype</i>				
Kun plejefamilie	33	18 ***	26	15 ***
Kun børne- og unge- hjem	42	65 ***	52 *	58 **
Både plejefamilie og børne- og ungehjem	22	16	19	24
<i>Anbringelsesalder</i>				
0-5 år	31	19 **	23 *	20 *
6-12 år	24	28	30	21
13-17 år	45	53 *	47	58 **
<i>Antal anbringelser</i>				
1	52	55	54	54
2	26	22	29	23
3	14	12	11	11
4 eller flere	7	11	5	12

Anm.: På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: N = 784. Procent. T-test, ref.=Ressourcestærke. P-værdier: * p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001.

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995 samt egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Tabel 6.2 viser ligeledes, at anbringelsesalderen adskiller sig signifikant mellem de fire grupper. Vi ser en tendens til, at unge, der befinder sig i den ressourcestærke gruppe, oftere anbringes tidligere i livet frem for i teenageårene. En større andel af de unge i en ressourcestærk position er anbragt i alderen 0-5 år (31 pct.), end det er gældende for de tre grupper af unge i en udsat position (19-23 pct.). Ligeledes er en større andel af de unge i en økonomisk udsat position (53 pct.) og de unge i en økonomisk og socialt udsat position (58 pct.) anbragt i alderen 13-17 år sammenlignet med de unge i en ressourcestærk position (45 pct.).

Tabellen viser dog ingen signifikante forskelle mellem grupperne, når det kommer til antallet af skift i anbringelsen. En test af det gennemsnitlige antal anbringelser på

tværs af grupperne viser ligeledes, at der ikke er nogen signifikant forskel på antal skift i anbringelsen.

Samlet set peger Tabel 6.2 på, at anbringelse i plejefamilie og tidlig anbringelse kendetegner unge i den ressourcestærke gruppe som unge voksne, når vi sammenligner med de tre øvrige grupper. Samtidig ser institutionsanbringelse og sen anbringelse ud til at kendetegne unge i en økonomisk udsat position eller i en økonomisk og socialt udsat position. Det kan samtidig bemærkes, at der ikke er signifikant forskel på anbringelserne blandt de unge i en socialt udsat position og de ressourcestærke unge, på nær når det kommer til andelen, der er anbragt tidligt i livet. Færre af de unge voksne i en socialt udsat position er blevet anbragt allerede i alderen 0-5 år relativt til de ressourcestærke, men ellers er det ikke faktorer relaterede til anbringelsen, som adskiller de to grupper vej igennem livet.

6.2.2 Unge i en ressourcestærk position har bedre skoleresultater, har begået mindre ungdomskriminalitet og har færre mentale udfordringer

I nedenstående Tabel 6.3 ser vi nærmere på, om der er forskel på grupperne, når det kommer til faktorer omhandlende de unge og deres opvækst.

Tabel 6.3 Forskelle på egen karakteristika og opvækst for de fire grupper. Pct.

	 Ressourcestærk position	 Økonomisk udsat position	 Socialt udsat position	 Økonomisk og socialt udsat position
Pige	56	57	56	63
Anden etnisk oprindelse end dansk	7	11	6	7
Ikke bestået dansk og/eller matematik i 9. kl.	42	53 *	54 **	60 ***
Begået kriminalitet	15	26 **	14	28 **
Mindst én psykiatrisk diagnose	46	66 ***	65 ***	84 ***

Anm.: På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: N = 784. Procent. T-test, ref. = Ressourcestærke. P-værdier: * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995 samt egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Tabel 6.3 viser, at der ikke er signifikant forskel på kønsfordelingen på tværs af de fire grupper. Omvendt finder vi, at der er en signifikant større andel af alle tre udsatte grupper (53-60 pct.), som ikke har bestået enten dansk eller matematik i 9. klasses afgangsprøve, når vi sammenligner med unge i en ressourcestærk position (42 pct.). Der er dermed en tendens til, at unge, der befinder sig i en af de udsatte grupper, i lavere grad består dansk eller matematik i grundskolen.

Ligeledes er der signifikant flere af de unge i en økonomisk udsat position (26 pct.) eller økonomisk og socialt udsat position (28 pct.), som har begået kriminalitet, end de unge i en ressourcestærk position (15 pct.). Der er dog ikke en signifikant forskel mellem de ressourcestærke unge (15 pct.) og de unge i en socialt udsat position (14 pct.). Her skal man igen være varsom med årsagsfortolkning, men blot konstatere, at resultaterne viser en større tendens til at begå kriminalitet blandt unge med anbringelseserfaring, der som 25-årige befinder sig i en økonomisk udsat position frem for en socialt udsat position.

Tabellen viser derudover, at unge i de forskellige udsatte positioner i højere grad har mindst én psykiatrisk diagnose sammenlignet med unge i en ressourcestærk position. Det gælder for alle tre grupper af udsatte unge. For unge i en økonomisk udsat position og i en socialt udsat position har hhv. 66 pct. og 65 pct. mindst én psykiatrisk diagnose, mens dette gælder for 84 pct. af de unge, der er i en både socialt og økonomisk udsat position. Til sammenligning har 46 pct. af de ressourcestærke unge mindst én psykiatrisk diagnose.

Samlet set viser Tabel 6.3, at dansk og matematik bestået i 9. klasse, fravær af kriminalitet og mindre grad af psykiatriske diagnoser kendetegner den ressourcestærke gruppe, mens det omvendte er gældende for den økonomisk udsatte gruppe samt den socialt og økonomisk udsatte gruppe. I modsætning til Tabel 6.2, der viste store ligheder i anbringelserne blandt unge i en socialt udsat position og de ressourcestærke unge, på nær andelen, der er tidligt anbragt, er det interessant at bemærke i Tabel 6.3, at også gruppen af unge i en socialt udsat position her adskiller sig fra de ressourcestærke. Tabel 6.3 viser, at skoleresultater og mentale udfordringer er med til at forklare, hvad der adskiller unge i en socialt udsat position og unge i en mere ressourcestærk position.

6.2.3 Der er ikke forskel på de fire grupper, når vi ser på forældrenes uddannelsesniveau, beskæftigelse eller mentale helbred

I Tabel 6.4 præsenteres resultaterne for forskellige karakteristika ved de unges forældre.

Tabel 6.4 Forskelle i forældrekarakteristika mellem de fire grupper. Pct.

	 Ressource- stærk position	 Økonomisk udsat position	 Socialt udsat position	 Økonomisk og socialt udsat position
<i>Forældre anbringelse uden for hjemmet</i>				
Mor anbragt	26	20	24	34
Far anbragt	12	14	12	19 *
<i>Forældre grundskole som højeste uddannelse</i>				
Mor grundskole	42	40	37	40
Far grundskole	31	36	33	39
<i>Forældre i beskæftigelse</i>				
Mor arbejdsløs	18	20	24	20
Far arbejdsløs	13	12	7	10
<i>Forældre mindst én psykiatrisk diagnose</i>				
Mor psykiatrisk diagnose	47	40	47	44
Far psykiatrisk diagnose	33	31	33	32

Anm.: På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: N = 784. Procent. T-test, ref. = Ressourcestærke. P-værdier: * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995 samt egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Resultaterne peger på, at flere af de unge i en både økonomisk og socialt udsat position forældre har været anbragt uden for hjemmet i deres barndom, end det er gældende for de ressourcestærke unge. Forskellen er dog kun signifikant for fædrenes anbringelse. Blandt de unge i en ressourcestærk position har 12 pct. fædre, der har været anbragt uden for hjemmet, mens dette gælder for 19 pct. af de unge i en økonomisk og socialt udsat position. Der ser ikke ud til at være forskel på andelen med forældre med anbringelseserfaring mellem unge i hhv. en ressourcestærk position og i en økonomisk eller socialt udsat position.

Tabel 6.4 viser derudover, at der ikke er signifikant forskel mellem gruppernes forældre, når vi kigger på grundskole som højest fuldførte uddannelse, beskæftigelse eller psykiatriske diagnoser.

Der er således en tendens til, at forældres tidligere anbringelse har betydning for gruppetilhøret, mens der ikke ses forskel på grupperne i forhold til forældrenes uddannelse, beskæftigelse eller psykiatriske diagnoser.

Litteratur

- Benjaminsen, L., Enemark, H.M. & Jeppesen, T. (2020). *Hjemløshed i ungdommen: En registerbaseret undersøgelse af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Brännström, L., Vinnerljung, B. & Hjern, A. (2020). Outcomes in adulthood after long-term foster care: A sibling approach. *Child Maltreatment*, 25(4), 383-392.
- Børne- og Socialministeriet (2018). *Velfærdspolitisk analyse: Kontinuitet i anbringelser af børn og unge*. Børne- og Socialministeriet.
- Cameron, C., Hollingworth, K., Schoon, I., van Santen, E., Schröer, W., Ristikari, T., ... & Pekkarinen, E. (2018). Care leavers in early adulthood: How do they fare in Britain, Finland and Germany? *Children and Youth Services Review*, 87, 163-172.
- Christoffersen, M.N. (1998). *Spædbarnsfamilien: Rapport nr. 1 fra forløbsundersøgelsen af børn født i efteråret 1995*. Socialforskningsinstituttet.
- Collins, L.M. & Lanza, S.T. (2009). *Latent Class and Latent Transition Analysis: With Applications in the Social, Behavioral, and Health Sciences*. John Wiley & Sons.
- Courtney, M.E. & Dworsky, A. (2006). Early outcomes for young adults transitioning from out-of-home care in the USA. *Child & Family Social Work*, 11(3), 209-219.
- Gypen, L., Vanderfaeillie, J., De Maeyer, S., Belenger, L. & Van Holen, F. (2017). Outcomes of children who grew up in foster care: Systematic-review. *Children and Youth Services Review*, 76, 74-83.
- Jackson, S. & Cameron, C. (2012). Leaving care: Looking ahead and aiming higher. *Children and Youth Services Review*, 34(6), 1107-1114.
- Jeppesen, K.J. & Nielsen, A. (1998). *Etniske minoritetsbørn i Danmark – det første leveår: Rapport nr. 2 fra forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. Socialforskningsinstituttet.
- Karlson, K.B. (2017). Latent klasseanalyse. I M. Frederiksen, P. Gundelach & R.S. Nielsen (red.), *Survey: Design, stikprøve, spørgeskema, analyse* (s. 295-309). Hans Reitzels Forlag.

- Kääriälä, A., Berlin, M., Lausten, M., Hiilamo, H. & Ristikari, T. (2018). Early school leaving by children in out-of-home care: A comparative study of three Nordic countries. *Children and Youth Services Review*, 93, 186-195.
- Kääriälä, A. & Hiilamo, H. (2017). Children in out-of-home care as young adults: A systematic review of outcomes in the Nordic countries. *Children and Youth Services Review*, 79, 107-114.
- Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R.F. (2020). *Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet: Forløbsundersøgelse af tidligere anbragte unge født i 1995*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Liversage, A. & Christensen, C.P. (2017). *Etniske minoritetsunge i Danmark: En undersøgelse af årgang 1995*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Mølholt, A.-K. (2023). En betinget omsorg: Oplevelser af nære omsorgsrelationer hos tidligere anbragte unge. *Dansk Sociologi*, 34(2), 61-79.
- Slottved, M., Pedersen, R.T., Andreassen, A.G. & Nicolajsen, J.S. (2022). *Uddannelsesbarrierer: En analyse af 25-årige unges syn på barrierer og potentielle tiltag i uddannelsessystemet*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Thomsen, J-P. (red.) (2016). *Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet: Årgang 95 – Forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Vinnerljung, B. & Hjern, A. (2011). Cognitive, educational and self-support outcomes of long-term foster care versus adoption. A Swedish national cohort study. *Children and Youth Services Review*, 33(10), 1902-1910.

Bilag 1 Data og metode

Datagrundlag

Undersøgelsen er baseret på VIVEs forløbsundersøgelse af unge født i 1995, også kaldet for Årgang 95-undersøgelsen. Årgang 95-undersøgelsen består samlet af tre delpopulationer, som alle udgør en stikprøve af den samlede population af danskere født i 1995:

- 1) **BFU** (børn med etnisk dansk baggrund)
- 2) **EFU** (børn med etnisk minoritetsbaggrund)
- 3) **AFU** (børn, som har været anbragt uden for hjemmet).

Årgangen og deres mødre er blevet interviewet via spørgeskema gentagne gange i løbet af deres liv. Første gang, da den unge var et halvt år (Christoffersen, 1998; Jepsen & Nielsen, 1998), og derefter fem gange frem mod, den unge var 18 år (Thomsen, 2016; Liversage & Christensen, 2017; Lausten m.fl., 2020). Denne undersøgelse baserer sig på den syvende dataindsamling af Årgang 95-undersøgelsen, som er indsamlet i efteråret 2021, hvor de unge er fyldt 25 år. Datagrundlaget baserer sig på besvarelser fra samtlige tre stikprøver og er indtil nu kun blevet anvendt i Slottved m.fl. (2022), der undersøger 25-årige unges syn på barrierer og potentielle tiltag i uddannelsessystemet. Datagrundlaget rummer dog mange yderligere perspektiver, herunder et kig ind i de unges livssituation som 25-årige, hvorfor datagrundlaget er ideelt at anvende til at besvare undersøgelsens undersøgelsesspørgsmål (se afsnit 1.1).

I denne undersøgelse anvendes samtlige tre delpopulationer. Fokus er at undersøge, om der er forskelle mellem unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, og øvrige unge, når vi ser på, hvor i livet de er i dag. I nærværende undersøgelse betragtes de to delpopulationer i BFU- og EFU-undersøgelserne som én samlet population af unge, der ikke tidligere har været anbragt uden for hjemmet, mens delpopulationen i AFU-undersøgelsen udgør populationen af unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet. Nedenstående tabel præsenterer et overblik over antallet af unge, der hhv. har besvaret spørgeskemaet og indgår i den samlede population af unge i født i 1995, samt andelen, de udgør i hhv. analysegrundlaget og i populationen.

Dertil beriges forløbsundersøgelsens data med registerdata fra Danmarks Statistik. Vi har fra disse registre anvendt viden om de unges uddannelsesniveau, de unges uddannelses- og beskæftigelsessituation samt socioøkonomiske forhold omkring den unge og den unges forældre.

Bilagstabel 1.1

Antal besvarelser samt andel af unge med og uden anbringelseserfaring i undersøgelsen samt i populationen for årgang 1995

	Ung med anbringelseserfaring	Ung uden anbringelseserfaring	I alt
Besvaret	848	3.304	4.152
Population	2.955	80.796	83.751
Andel i analysegrundlag (%)	20,4	79,6	
Andel i population (%)	3,5	96,5	

Anm.: Unge med anbringelseserfaring i årgang 1995 afgrænses på baggrund af BUAF (Børn og Unge Anbragte Forløbsregister) fra 2024. Unge fra årgang 1995, som findes i dette register, defineres som unge, der i løbet af deres første 18 leveår har været anbragt uden for hjemmet. Unge i gruppen, som ikke tidligere har været anbragt, indeholder alle øvrige unge født i 1995. Der ses bort fra de få fra 1995-årgangen, der er døde i 2020. Der er 12 unge fra årgang 1995, som i BUAF fra 2024 er registreret som anbragt, men som har deltaget i forløbsundersøgelsen som ikke tidligere anbragt. Disse indgår i indeværende analyse som ikke tidligere anbragt.

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995 samt egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Repræsentativitet og svarprocent

De tre delpopulationer, som samlet udgør Årgang 95-undersøgelsen, repræsenterer ikke et tilfældigt udsnit af 1995-årgangen. Delpopulationen af unge med anbringelseserfaring udgør den fulde population af unge, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, mens delpopulationen af øvrige unge udgør en repræsentativt udvalgt stikprøve.

I Bilagstabel 1.1 fremgår det, at børn og unge, der har været anbragt uden for hjemmet (AFU), udgør en større andel i undersøgelsen, end de gør i den faktiske population. Det betyder, at delpopulationen af unge, der tidligere har været anbragt, er overrepræsenteret blandt unge, der har besvaret spørgeskemaet i forløbsundersøgelsen. Da unge, der tidligere har været anbragt, udgør en forholdsvis lille del af den samlede population af unge født i 1995, betyder oversamplingen, at de unge med anbringelseserfaring er godt repræsenteret i undersøgelsens datagrundlag. Vi ved erfaringsmæssigt, at det kan være mere udfordrende at få unge i udsatte positioner til at svare på spørgeskemaundersøgelser, hvilket kan gøre en oversampling nødvendig for at få et velrepræsenteret datagrundlag for unge med anbringelseserfaring. Dette kan vi bl.a. se af svarprocenten for delpopulationerne i Bilagstabel 1.2. Svarprocenten for unge, der tidligere har været anbragt, er signifikant lavere sammenlignet med øvrige unge.

Bilagstabel 1.2 **Andelen, der har svaret helt eller delvist på Årgang 95-undersøgelsen i 2021**

	Ung med anbringelses- erfaring	Ung uden anbringelses- erfaring	I alt
Hele eller delvise besvarelser	848	3.304	4.152
Samlet population/stikprøve	2.491	7.220	9.711
Svarprocent	34,0	45,8	42,8

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995 samt egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Da det erfaringsmæssigt har vist sig at være mere udfordrende at få unge i udsatte positioner til at deltage i en sådan undersøgelse ved at svare på spørgeskemaet, skal vi ligeledes tage et forbehold for, hvilke unge der i sidste ende reelt har besvaret spørgeskemaet. Det kræver ressourcer for den unge at svare på et spørgeskema, og vi vil derfor have forventning om, at det er de mest ressourcestærke i den udsatte gruppe af unge, der har besvaret undersøgelsen. Derved vil vi have en forventning om, at der vil være en skævhed i vores analysepopulation, således at unge med anbringelseserfaring med flest ressourcer er overrepræsenteret i vores analyse. Dette har vi undersøgt ved at kigge på unge, der hhv. har svaret og ikke svaret på undersøgelsen.

Bortfaldsanalyse

Stikprøven for forløbsundersøgelsen består af 2.491 unge, der har været anbragt uden for hjemmet. Af dem har 848 deltaget i spørgeskemaundersøgelsen til de 25-årige. Vi har via registrene baggrundsoplysninger om både den gruppe, der har deltaget i undersøgelsen og den gruppe, der ikke har. Når vi sammenligner de to grupper, ser vi, at der er en forskel, når vi betragter baggrundsoplysningerne.

Bilagstabel 1.3 viser, at der ikke er nogle signifikante forskelle mellem de to grupper af børn og unge med anbringelseserfaring i forhold til alder ved første anbringelse og varighed i anbringelse. Der er dermed ikke en klar skævhed i vores analysepopulation, når vi betragter anbringelseskaraktistika.

Bilagstabel 1.3 Anbringelseskarakteristika for unge med anbringelseserfaring, der ikke har besvaret spørgeskemaet, og unge, der har besvaret

	Ikke besvaret	Besvaret	Signifikant forskel
Alder ved første anbringelse (år)	11,3	10,9	
Samlet varighed i anbringelse (år)	5,0	5,4	
Antal anbringelser	1,8	1,8	
Antal observationer	1.570	806	

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Når vi ser på forhold relateret til de unges socioøkonomiske forhold, finder vi derimod, at drenge samt unge med anden etnisk oprindelse end dansk i lavere grad har besvaret undersøgelsen end hhv. piger og unge med etnisk dansk oprindelse (Bilagstabel 1.4). Unge, der har gennemført grundskolens afgangsprøve, unge, der har et højere uddannelsesniveau end grundskolen, samt unge, der er i gang med en uddannelse som 25-årige, har i højere grad besvaret spørgeskemaet, mens unge, der som 25-årige er i NEET-gruppen, og unge, der er straffet med en dom som 25-årige, i lavere grad har besvaret undersøgelsen.

Bilagstabel 1.4 Socioøkonomiske karakteristika for den unge for unge med anbringelseserfaring, der ikke har besvaret spørgeskemaet og unge, der har besvaret. Pct.

	Ikke besvaret	Besvaret	Signifikant forskel
Drenge	57	43	***
Anden etnisk oprindelse end dansk	14	8	***
Har gennemført grundskolens afgangsprøve	54	68	***
Grundskole som højest fuldførte uddannelse	72	56	***
I beskæftigelse som 25-årig	35	38	
I gang med uddannelse som 25-årig	15	21	***
I NEET-gruppen som 25-årig	51	42	***
Er straffet med dom som 25-årig	36	21	***
Har en psykiatrisk diagnose som 25-årig	59	60	
Antal observationer	1.643	848	

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Et andet parameter, der kan have betydning for bortfaldet i undersøgelsen, er den forøgede risiko for hjemløshed blandt unge med anbringelseserfarings (Benjaminsen m.fl., 2020). Her finder Benjaminsen m.fl., at hver tiende ung, der har været anbragt i barndommen, bliver registreret som hjemløse, når de er mellem 18 og 24 år. Når de unge ikke har en bopælsadresse eller står registreret på en adresse, de ikke opholder sig på, er det sværere for dem at deltage i en sådan spørgeskemaundersøgelse. Vi kan eksempelvis se, at det ikke har været muligt at kontakte en større andel af de unge med anbringelseserfaring af forskellige årsager. Vi har dog ikke haft mulighed for at undersøge, hvor stor betydning fx hjemløshed har haft for bortfaldet i denne undersøgelse.

Samlet viser bortfaldsundersøgelsen, at de unge, som har besvaret spørgeskemaet, da de var 25 år, socioøkonomisk har flere ressourcer end de unge, der ikke har deltaget i undersøgelsen. Det viser dermed, at der er en skævhed i vores analysepopulation for denne undersøgelse. Denne skævhed i undersøgelsen giver os i højere grad et billede af, hvordan det ser ud for de unge med anbringelseserfaring, der har flest ressourcer, hvilket der skal tages forbehold for, når undersøgelsens resultater læses og fortolkes.

Latent klasseanalyse

Vi anvender metoden *latent klasseanalyse* til at undersøge, hvad der karakteriserer forskellige underliggende grupper af unge med anbringelseserfaring, og hvordan unge med anbringelseserfaring fordeler sig mellem de identificerede grupper (Collins & Lanza, 2009; Karlson, 2017). Dernæst anvender vi grupperingerne fra klasseanalysen til at undersøge, hvad der kendetegner vejen igennem livet for de unge, der ender i meget udsatte positioner som voksne, i forhold til unge, der ikke gør.

Vi anvender først latent klasseanalyse til at identificere de underliggende klasser⁵ eller grupper blandt gruppen med anbringelseserfaring. Latent klasseanalyse er modelbaseret og repræsenterer et datadrevet bud på, hvilke forskelle der er imellem den samlede gruppe af 25-årige med anbringelseserfaring. Metoden latent klasseanalyse klassificerer en population i underliggende klasser, typer eller segmenter, ved at udnytte det faktum, at personer, som scorer en bestemt værdi på én variabel, også vil have tendens til at score en bestemt værdi på øvrige relaterede variable. Disse tendenser skaber mønstre i data, som modellen anvender til at kategorisere personerne i de underliggende grupper⁶.

⁵ I rapporten anvender vi primært ordet "grupper" i stedet for "klasser", da betydningen her er den samme.

⁶ For yderligere information om metoden latent klasseanalyse se bl.a. Collins & Lanza (2009) og Karlson (2017).

Latent klasseanalyse består af tre trin:

- 1) Udvælgelse af indikatorvariable
- 2) Analyse af antal klasser
- 3) Beskrivelse af den endelige model.

Udvælgelse af indikatorvariable

Det første trin i latent klasseanalyse er at udvælge de karakteristika, som analysen baseres på. Dette trin er ofte teoretisk funderet. I tråd med rapportens kapitel 1-5 har vi udvalgt de samme otte indikatorer, som måler de unges uddannelse, beskæftigelse, bolig, økonomi, relationer samt syn på livet og fremtiden. Indikatorerne repræsenterer udsathed fra forskellige vinkler og beskriver samlet set, hvor unge med anbringelseserfaring står i livet som 25-årige. De otte indikatorvariable til klasseanalysen præsenteres i Bilagstabel 1.5.

Bilagstabel 1.5 Udsathedsidekatorer

Indikator	Spørgsmålsformulering	Værdier
NEET-gruppen	Er i enten uddannelse eller beskæftigelse	1 = Ikke NEET-gruppen 2 = NEET-gruppen
Hjemløshed	Fra du var 18 år og frem til 25 år, har du da haft perioder, hvor du ikke har haft et sted at bo?	1 = Nej 2 = Ja, op til 6 måneder 3 = Ja, i 7 måneder eller mere
Råd til dagligvarer	Hvor ofte har du manglet penge til indkøb af nødvendige dagligvarer?	1 = Aldrig/sjældent 2 = Nogle gange 3 = Altid/oft
Økonomisk bekymret	Fra du var 18 år og til nu, hvor ofte har du været bekymret for din økonomiske situation?	1 = Aldrig/sjældent 2 = Nogle gange 3 = Altid/oft
Nære venner	Hvor mange nære venner har du? En nær ven er en, man kan være fortrolig med.	1 = 3 eller flere 2 = 1-2 3 = Ingen
Stabilitet i livet	Når der går noget galt i mit liv, tager det som regel lang tid at vende tilbage til mit normale liv	1 = Uenig/helt uenig 2 = Neutral (hverken enig eller uenig) 3 = Helt enig/enig
Fremtidsblik	Jeg ser optimistisk på fremtiden	1 = Uenig/helt uenig 2 = Neutral (hverken enig eller uenig) 3 = Helt enig/enig
Føler sig uden for samfundet	Jeg føler mig sat uden for samfundet	1 = Uenig/helt uenig 2 = Neutral (hverken enig eller uenig) 3 = Helt enig/enig

Kilde: VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

Analyse af antal klasser

Det andet trin i latent klasseanalyse er selve den statistiske analyse, der frembringer antallet af grupper, deres relative størrelse og information om, hvad der karakteriserer grupperne. Vi tester antallet af grupper ved at sammenligne modellerne fra 1-6 klasser, ud fra hvilken model der har det bedste modelfit. Modelfittet måles ud fra Bayesian Information Criterion (BIC) (Collins & Lanza, 2009; Karlson, 2017). I praksis estimeres en række latente klassemodeller, der antager et forskelligt antal klasser, og der vælges den latente klassemodel, der har den laveste BIC-værdi og dermed det bedste fit på data.

Bilagstabel 1.6 Model-fit for 6 latente klassemodeller

BIC-værdi	
Model med 1 klasse	2.706,4
Model med 2 klasser	2.032,4
Model med 3 klasser	1.986,8
Model med 4 klasser	1.946,9
Model med 5 klasser	2.005,6
Model med 6 klasser	2.057,1

Anm.: N = 784. Bayesian Information Criterion.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af VIVEs forløbsundersøgelse af børn født i 1995.

For populationen af 25-årige med anbringelseserfaring ses den laveste BIC-værdi og det bedste fit på data ved en latent klassemodel med 4 klasser. Derfor estimeres den endelige klassemodel på baggrund af 4 latente klasser.

Beskrivelse af den endelige model

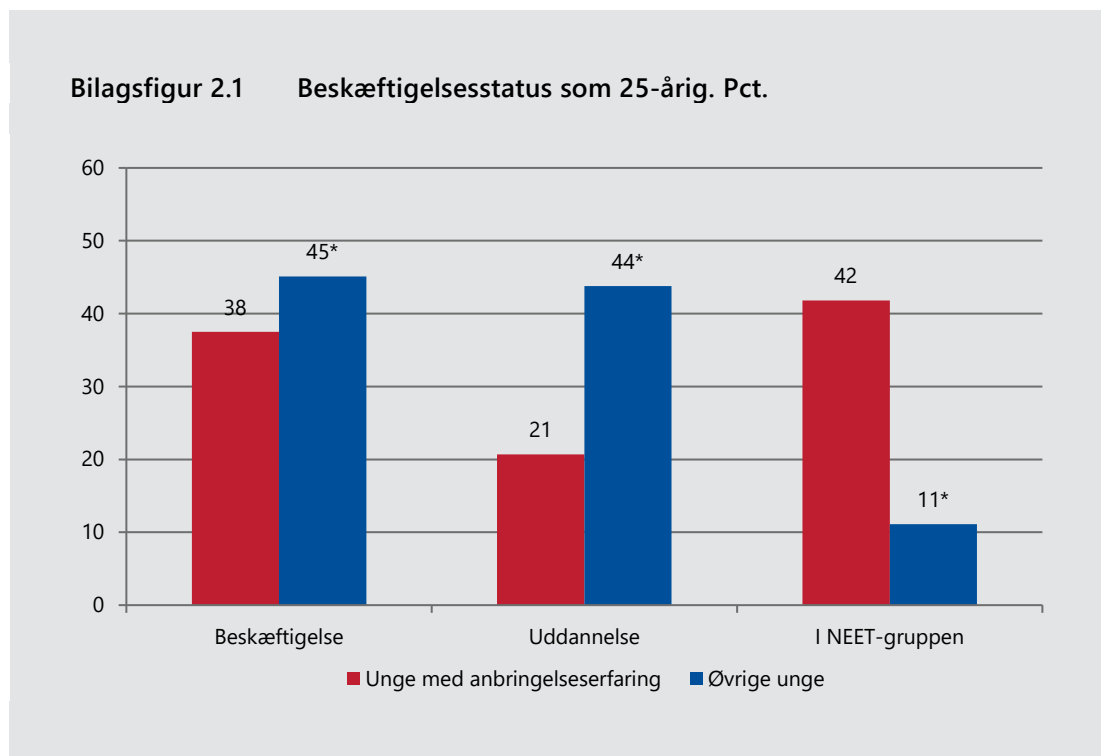
Det tredje trin består i en beskrivelse af den endelige model, herunder andelen af unge der tilhører hver gruppe, og en beskrivelse af hver enkelt gruppe. Herefter gives hver gruppe en profil på baggrund af gruppernes fordeling på de udvalgte indikatorvariable. Titlerne på de fire grupper er således vores fortolkninger af, hvad der kendetegner grupperne baseret på gruppernes procentvise fordelinger på de otte udsathedsidekatorer. De detaljerede beskrivelser, af hvad der karakteriserer grupperne, fremgår af afsnit 6.1.1. Hvornår en andel er tilstrækkelig stor til at kendetegne en gruppe, er kontekstafhængig af fordelingen på hver enkelt indikatorvariable. Generelt set kan en andel over 60-70 pct. fx siges at være høj og være karakteriserende for gruppen, men en mindre andel kan også være definerende for gruppen, hvis andelen er stor relativt set i forhold til andelen i de andre grupper. Dette ses eksempelvis for udsathedsidekatoren, der omhandler nære venner. Her er det karakteristisk for forskellen mellem grupperne, at hhv. 12 pct. og 24 pct. af de unge i en socialt udsat position samt i en økonomisk og socialt udsat position ingen

venner har, relativt til at dette kun er gældende for hhv. 3 og 4 pct. af de unge i en ressourcestærk position og de unge i en økonomisk udsat position.

Analyser af de unges veje til de forskellige grupper

Vi anvender variablen for gruppetilhør i de fire forskellige grupper som et udtryk for udsathed i voksenlivet, og undersøger, hvilke forskellige uafhængige variable, der ser ud til at kunne bidrage til at forklare, hvor man står i livet som 25-årig. I analyserne tager vi udgangspunkt i, hvilken klasse de unge med anbringelseserfaring har størst sandsynlighed for at tilhøre. Man bør dog være opmærksom på, at gruppetilhøret er en estimeret størrelse. Vi foretager t-test af signifikante forskelle mellem grupperne for at give et billede af, hvilke bagvedliggende faktorer der er forbundet med at tilhøre de fire forskellige grupper.

Bilag 2 Supplerende figur

Anm.: Antal observationer: Unge med anbringelseserfaring: N = 847, øvrige unge: N = 3.302. NEET-gruppen omfatter unge, der hverken er i beskæftigelse eller i gang med uddannelse (Not in Employment, Education or Training). På grund af afrunding summerer tallene ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: Fordelingerne er testet for signifikante forskelle mellem unge med anbringelseserfaring og øvrige unge. En stjerne markerer en signifikant forskel på 5 pct. ($p < 0,05$) mellem de to grupper. Beskæftigelsesstatus er beregnet på baggrund af den socioøkonomiske klassifikation (SOCIO13) fra Danmarks Statistiks registre, som baserer sig på individets væsentligste indkomstkilde eller beskæftigelse i 2020. Arbejdsløse er personer, der har været registreret som nettoledige mere end halvdelen af året, inklusive jobparate kontanthjælpsmodtagere. Studerende er personer, som var studieaktive 1. oktober eller mindst 3 måneder i løbet af året.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

